

Täysistunto

Tiistai 14.11.2023 klo 14.00—18.42

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 15/2023 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2023 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Yleiskeskustelu, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi.

Hallituksen esitys vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi alentaa nettomääräisesti määrärahoja yhteensä 216 miljoonalla eurolla ja korottaa nettomääräisesti varsinaisia tuloja 31 miljoonalla eurolla. Kokonaisuudessaan esitys vähentää nettolainanottoa 248 miljoonalla eurolla. Verotuloarviota ehdotetaan alennettavan yhteensä 503 miljoonalla eurolla. Suurimmat arvioiden tarkistukset alaspäin koskevat arvonlisäveroa, yhteisöveroa sekä varainsiirtoveroa. Ansio- ja pääomatuloveron tuottoa ehdotetaan puolestaan korotettavaksi 465 miljoonalla eurolla lähdevero- ja veropohja-arvion korotuksista sekä lähdeveron veronpalautusten aikataulusta saatujen tarkentuneiden tietojen mukaisesti. Myös perintö- ja lahjaveron tuottoa ehdotetaan korotettavaksi 319 miljoonalla eurolla, minkä taustalla ovat Verohallinnon toimet perintöveron käsittelyruuhkan purkamiseksi. Lisäksi nostetaan sekalaisten tulojen arviota 432 miljoonalla eurolla aiheutuen muun muassa siirrettyjen määrärahojen peruutuksista.

Suurimmat menolisäykset koskevat siirtomäärärahojen uudelleenbudjetointeja, kuten Suomen Malmijalostus Oy:n oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohi, odotatteko hetken. — Hyvät edustajat, pyydän käymään muut keskustelut jossain muualla kuin täällä salissa. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Arvoisa puhemies! Suurimmat menolisäykset koskevat siirtomäärärahojen uudelleenbudjetoiteja, kuten Suomen Malmijalostus Oy:n oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen tarkoitettua 340 miljoonan euron määrärahaa sekä puolustusmateriaalihankintojen noin 300 miljoonan euron ja rokotehankintojen 107 miljoonan euron määrärahoja.

Kaiken kaikkiaan toiseen lisätalousarvioesitykseen sisältyy lukuisia määrärahojen peruutuksia ja uudelleenbudjetoiteja johtuen maksatus- ja aikataulumuutoksista. Esitykseen sisältyi myös useita määrärahalisäyksiä tarvearvioiden tarkistuksista johtuen. Muita määrärahalisäyksiä ehdotetaan muun muassa Ukrainalle annettavaan puolustusmateriaalitukeen, lintuinfluenssan aiheuttamiin kuluihin sekä muutamiin liikennehankkeisiin, kuten Oulu—Laurila-radon peruskorjaamiseen.

Suurimmat määrärahavähennykset koskevat puolestaan EU-jäsenmaksua, velan korkomenoja, energiatukea ja Puolustusvoimien alv-menoja. Talousarviosta ehdotetaan lisäksi poistettavaksi Ilmastorahaston pääomittamiseen varattu 100 miljoonaa euroa määräaikaisen investointiohjelman rahoittamiseksi.

Hallitus ehdottaa myös muun muassa Ukrainaan tähän mennessä toimitetun puolustusmateriaalin korvaamiseen liittyvien määrärahojen sisällyttämistä uuteen tilausvaltuuteen, jonka kokonaismäärä nousisi noin 579 miljoonaan euroon. Korvaushankinnoista aiheutuvat menot realisoituvat vuosina 2024—2028. Lisäksi ehdotetaan Espoon Otaniemessä sijaitsevan kiinteistön luovuttamista teknologian tutkimuslaitos VTT Oy:lle vastikkeetta.

Valiokunta on vähentänyt 862 000 euroa momentilta 28.90.30, koska tiedot kuntien valtionosuuksista ovat tarkentuneet hallituksen esityksen antamisen jälkeen. Toinen lisätalousarvio alentaa näin ollen nettomääräisesti määrärahoja 217 miljoonalla eurolla ja korottaa varsinaisia tuloja 31 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin ja eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteen 1/2023 ja että eduskunta päättää, että vuoden 2023 toista lisätalousarviota sovelletaan 22. marraskuuta 2023 alkaen.

Tähän valiokunnan mietintöön on jätetty yhteensä neljä vastalauseetta, jotka tullaan erikseen täällä esittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, puheenjohtaja Lohi. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

14.08 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Taloudellinen tilanteemme on varsin vakava. Suomen talous on ajautumassa taantumaan. Erityisesti rakennusalan suhdanetilanteesta on muodostumassa poikkeuksellisen vakava, ja me tiedämme, että rakennusala on osaltaan elinkeinoelämän veturi: jos se sakkaa, niin paljon muutakin sakkaa. Konkurssien määrä, lomautukset ja työttömyys ovat kasvamassa. Rakennusalan tilanteesta uhkaa muodostua vaikein sitten 1990-luvun laman. Siksi keskusta on tämän lisätalousarvion yhteydessä esittänyt jo valiokunnassa, että hallitus luopuisi 460 miljoonan euron lisäpanostuksesta Turun tunnin rataa ja käyttäisi nuo rahat ajankohtaisen ahdingon helpottamiseksi. Taustalla on tietenkin ministeriön Väyläviraston tekemä selvitys siitä, että ratahanke ei ole kannattava. Keskusta esittää, että hallitus valmistelee välittömästi noin 300 miljoonan euron suhdannepaketin tukemaan erityisesti rakennusalan työllisyyttä ja yritysten pystyessä pysymistä vaikeiden aikojen ylitse. Toimenpiteet kohdistuisivat kaikkialle Suomeen kui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tenkin voimakkaasti painottuen itäiseen raja-alueeseen, joka on tällä hetkellä vaikeassa tilanteessa.

Rakennusalan suhdannepaketti muodostuisi seuraavista toimenpiteistä: Perusväylänpidon rahoitusta lisättäisiin hallituksen päättämän päälle 150 miljoonaa, ja yksityisteiden avustuksia kasvatettaisiin 15 miljoonaa. Tällä saataisiin päällystettyä noin 1 500 kilometriä tieverkkoa ja korjattua yksityisteitä noin 1 500 kilometriä. Kunnille osoitettaisiin 40 miljoonaa avustuksena homekoulujen ja muiden kosteusvaurioista kärsivien rakennusten korjaamiseksi tai esimerkiksi lämmitystapamuutoksiin käytettäväksi. Tällä voitaisiin vivuttaa liikkeelle noin 200 miljoonan euron korjausinvestoinnit. Taloyhtiöille myönnettäisiin 60 miljoonaa määräaikaista avustuksia perusparannuksiin ja muihin isoihin remontteihin. Esimerkiksi kymmenen prosentin avustuksella, jollainen oli käytössä finanssikriisin aikana, voitaisiin vauhdittaa suunnitteilla olevien taloyhtiöiden remonttien käynnistämistä noin 600 miljoonalla eurolla — varsin oleellinen toimi tähän hetkeen. Laajakaistayhteyksien rakentamiseen kohdennettaisiin 10 miljoonaa sekä 10 miljoonaa kotitalouksien öljylämmityksestä luopumisen tukemiseen. Rakennusalan konkurssien koettelemille sekä muille suhdannetilanteesta kohtuuttomasti kärsiville paikkakunnille tulee lisäksi kohdentaa äkillisen rakennemuutoksen tukea ja varata sille riittävä rahoitus. Erityisesti kyse on tietenkin itäisen Suomen ja myös pohjoisen Suomen ahdingosta varsin vaikean Venäjän hyökkäyssodan alettua, 1 300 kilometrin yhteisestä rajasta ja sen aiheuttamasta ahdingosta itäiselle Suomelle.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen yhteydessä keskusta esittää, että tämä hallitus voisi harkita tätä muutosta eli perua Turun tunnin radan hankkeen ja sen sijaan rahoittaa noin 300 miljoonalla eurolla rakennusteollisuuden ahdinkoa, vivuttaa uusia hankkeita ja sitten kohdentaa erityisesti tätä pakettia itäisen ja pohjoisen Suomen auttamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä tämän vuoden toista lisätalousarviota, joka hallituksen omienkin puheenvuorojen perusteella on ristitty vain varsin tekniseksi korjaussarjaksi. Mutta, arvoisa puhemies, on kuitenkin muutama asiakokonaisuus, jotka olisivat vaatineet jo nyt syksyllä akuutteja toimenpiteitä, ja näitä ovat totta kai rakennusalan mutta myös hyvinvointialueiden tilanne.

Arvoisa puhemies! Rakennusala tarvitseekin pikaisia tukitoimia. Rakennusala on nimittäin syvässä suhdannekuopassa — korkojen nousu, asuntokaupan hidastuminen ja kustannusten kasvu ovat romahduttaneet asuntoaloitukset historiallisen alas. Asuntojen uudisrakentamisen arvioidaan vähenevän selvästi niin tänä kuin myös ensi vuonna.

Vuosina 2011—2022 on aloitettu keskimäärin 7 200 ARA-asuntoa vuosittain, ja tänä vuonna ARA-asuntotuotanto nousee noin 8 000 asuntoon. Sitten kuitenkin, kun katsotaan hallituksen politiikkaa pidemmällä aikavälillä, hallituksen esittämät sopeutustoimet sekä hallitusohjelmakirjaukset vaikuttavat vahvasti nimenomaan tähän ARA-tuotantoon ja tuotantoa laskevasti. ARA-tuotannolla olisi erityisesti merkitys niin sanotusti vastasyklisessä asuntotuotannossa, tällaisessa taloudellisessa matalasuhdanteessa, mihin olemme menneet, kun näemme, että vapaarahoitteiset projektit sakkaavat. Tästä syystä SDP:n mielestä nyt olisi tarvittu suhdanneluontoisia ja määräaikaista tukitoimia, joilla palautettaisiin rakennusalan luottamus ja autettaisiin alaa pahimman tilanteen yli. Toimien tulisi tukea sekä kohtuuhintaista asuntotuotantoa että asuntojen korjausrakentamista. Ja tässä kokonaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

nessa SDP:n mielestä Valtion asuntorahastolla olisi merkittävä rooli, ja tähän liittyen esitämme vastalauseessa lausumaehdotusta.

Toinen kokonaisuus, arvoisa puhemies, joka olisi tarvinnut akuutteja toimenpiteitä, liittyy nyt hyvinvointialueiden tilanteeseen, ja hyvinvointialueille tulisi taata työrauha pitkäjärjenteeseen kehittämiseen. Orpon hallitus hakee nimittäin merkittäviä säästötavoitteita hyvinvointialueita koskien. Jo tässä lisätalousarviossa näemme ensimmäiset toimenpiteet, kun hallitus hakee välittömiä sote-säästöjä lykkäämällä viime kaudella säädettyjä uusia vammaispalvelulakia ja hoitajamitoitusta ja hoitotakuuta yhä eteenpäin. Jotta alueilla olisi mahdollisuus saada oma taloutensa tasapainoon ja järjestelmä toimimaan tehokkaasti, ne tarvitsevat nyt työrauhan mahdollisuuden ja mahdollisuuden tehdä pitkäjärjenteistä taloussuunnittelua ja toiminnan kehittämistä. Tämä ei onnistu, jos hallitus esittelee tarkentamattomia ja mittakaavaltaan epärealistisia säästösuunnitelmia, niin kuin me näemme koko hallituksen talouspoliittisissa kokonaisuuksissa. Jotta toiminnan aloittaneet hyvinvointialueet voivat rakentaa toimintaansa pitkäjärjenteisesti, tulee niille taata nyt työrauha ja pidättäytyä etupainotteisista sopeutumistoimista. Tähän kokonaisuuteen SDP on myös vastalauseessaan esittänyt lausumaehdotusta.

Arvoisa puhemies! Todella tämän teknisen lisäbudjetin sijaan olisi nyt todella tarvittu aktiivisia toimenpiteitä. Ja me sosiaalidemokraatit ymmärrämme, että kun elämme jo marraskuuta, aikaresurssit ovat rajallisia, mutta näihin kahteen kokonaisuuteen olisi hallitukselta toivottu aktiivisempaa otetta. Elikkä millä tavalla helpotetaan rakennusalan tilannetta, tässä ja nyt saadaan jo toimenpiteitä liikkeelle, jotta ainakin ensi vuonna käänne alalla olisi mahdollinen, ja toisaalta nyt olisi tärkeää tästä salista lähettää vahva viesti hyvinvointialueille, että heillä on oikeasti aikaa ja mahdollisuuksia toteuttaa myös sitä talouden tasapainotusta huomattavasti inhimillisemmin kuin mihin hallitus on nyt politiikallaan hyvinvointialueet ajamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.16 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on Orpon hallitukselta eräänlainen ensimmäinen työnäyte, ja aivan ensi töikseen hallitus leikkaa rahat pois tehokkailta maatalouden ilmastotoimilta. Kosteikkoviljely on kenties vitsikkään kuuloinen sana, mutta todellisuudessa se auttaa sitomaan hiiltä ja tarjoaa uutta työtä turvepelloille. Sen on arvioitu olevan yksi maatalouden tehokkaimmista ja varimmista päästövähennyskeinoista, ja silti hallitus leikkaa siltä rahat pois. Kävikö tässä niin, että pääministeri Orpo tuli ennen vaaleja nostaneeksi kosteikkoviljelyn tikun nokkaan tietämättä tai ymmärtämättä, että kyse on todella tehokkaasta ja eri tahoja hyödyttävästä ilmastotoimesta? Nyt nuo rahat on sitten leikattava, jotta edes yksi kokoomuksen vaalilupauksista tulisi pidettyä, velkaantuminen kun ei taitu ja erityisavustajillekin hallitus leikkausten sijaan budjetoi lisää rahaa — minkä siis kyllä ymmärrän, koska apuahan tämä hallitus tuntuu todella tarvitsevan. On varmasti sanomattakin selvää, että vihreät eivät hyväksy leikkauksia tehokkaista ilmastotoimista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ilmastopolitiikan epäuskottavuuden ei pitäisi olla vain meidän ilmastosta välittävien huoli. Siinä piilee nimittäin myös merkittävä taloudellinen riski. Hiilinielut ovat jo nyt romahtaneet — uusia toimia niiden kasvattamiseksi tarvitaan ja nopeasti. Riskinä on, että Suomi päätyy ostamaan muilta EU:n jäsenmailta nieluyksiköitä. Hintalappu voi osoittautua vielä suureksi. On turha syytellä EU:ta, jos lasku kolahtaa pos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tiluukkuun. Suomella on kaikki mahdollisuudet pitää kiinni sitoumuksistaan ja lupauksistaan, jos niin päätämme. Eivätkä ne ole sitoumuksia ja lupauksia vain EU:lle vaan ennen kaikkea suomalaisille ja ennen kaikkea lapsille ja nuorille.

Yksi näistä lupauksista liittyy myös hälyttävästi heikkenevään metsäluonnon tilaan. Suomi on sitoutunut suojelemaan vanhat ja luonnontilaiset metsänsä, ja miksi emme olisi? Haluammehan varmistaa, että myös lapsemme ja lapsenlapsemme elävät maassa, jossa monisatavuotiaat puut voivat kertoa tarinoita menneisyydestä ja luoda elinympäristöjä lukemattomille muille lajeille. Olen kuitenkin erittäin huolissani, jos julkisuudessa olleet tiedot pitävät paikkansa ja vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeluun liittyviä kriteerejä ajetaan poliittisella ohjauksella niin kireiksi, että tavoite vanhojen metsien suojelusta uhkaa jäädä kuolleeksi kirjaimeksi. Eduskunnan on laitettava tälle touhulle stoppi ja varmistettava, että arvokkaat metsät saavat suojan. Vihreät esittävät tähän liittyen hyväksyttävaksi lausumaa.

Arvoisa puhemies! Tarpeellisten uudistusten jarruttelu jatkuu turkistarhauksen saralla siitäkkin huolimatta, että aivan ylivoimainen enemmistö suomalaisista kannattaa nykymuotoisen turkistarhauksen lopettamista. Turkistarhauksen hallittu alasajo on tarpeen niin eläinten hyvinvoinnin, kansanterveyden kuin kansantaloudenkin perusteella. Suomesta alkunsa saanut pandemia olisi Suomen taloudelle kohtalokas. Olisi myös tarhaajille reiluinta tehdä tarvittavat ja vääjäämättömät päätökset viivyttelämättä. Luopumisen yhteydessä tarhaajia tulee tukea siirtymään uusiin elinkeinoihin. Vihreät esittävät, että hallitus valmistele viipymättä eduskunnalle esityksen turkistarhauksen hallitusta alasajosta ja turkistarhaajille suunnatusta luopumistuesta.

Arvoisa puhemies! Ympäristökriisien ratkomisen ja talouden uudistamisen rinnalla hallituksella on kriittisen tärkeä tehtävä huolehtia suomalaisten hyvinvoinnista. Siksi hallituksen toimet nuorten hyvinvointiin ja suomalaisten mielenterveyteen liittyvissä kriiseissä on pysäyttävää. Mielenterveyden häiriöt ovat nuorten yleisimpiä terveysongelmia, mutta ne eivät rajoitu kuitenkaan vain nuoriin. Vanhempien mielenterveyden haasteet heijastuvat herkästi myös lasten hyvinvointiin, ja tämä koskettaa jo joka neljättä lasta Suomessa. Kysymys on merkittävä myös taloudelle ja työllisyydelle. Mielenterveysongelmien hoitamattomuus aiheuttaa 11 miljardin kustannukset yhteiskunnalle, ja yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu mielenterveydestä. Hallituksen panostukset mielenterveyteen loistavat kuitenkin poissaolollaan. Ohjelmassaan hallitus lupaa toteuttaa terapiatakuun mutta rajaa sen vain lapsille ja nuorille. Tämä ratkaisu on täysin riittämätön. Vihreät kannattavat terapiatakuuta kaikenikäisille, ja toivomme voivamme tukea hallitusta sen toteuttamisessa.

Kun hallitus kuitenkin sanoo olevansa huolissaan erityisesti nuorten hyvinvoinnista, sen huolen soisi ulottuvan myös tekojen tasolle. On täysin ristiriitaista, että hallitus omilla toimillaan aikoo entisestään vaikeuttaa nuorten pärjäämistä jaksamisen ja toimeentulon haasteiden kanssa. Taakka talouden sopeutuksesta kasautuu erityisesti nuorten niskaan, ja valtion velkataakkaa sysätään opiskelijoiden harteille opintolainan muodossa. Tätä emme voi hyväksyä, eikä se kehitys ole valtiollekaan riskitöntä. Tässä lisätalousarviossa opintolainan valtioneuvoston varatut määrärahat kasvavat lähes 55 miljoonaa euroa, ja sillä muuten rahoitaisi jo aika tuntuva korotuksen vaikkapa opintorahaan.

Arvoisa puhemies! Tulen esittämään huomiossa käsitellyssä vastalauseemme mukaisia muutosesityksiä ja lausumaehdotuksia tässä puheenvuorossa käsiteltyjen teemojen lisäksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

myös Ilmastorahaston pääomitukseen, hyvinvointialueiden tilanteeseen sekä kasvipohjaisen ruuan edistämiseen ja maatalouden uudistamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.22 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Suomen ja maailman talouden taivaalla on nyt synkkiä pilviä. Suomessa erityisesti rakennusala on erittäin suuressa ja pahenevassa ahdingossa. Tilanne on muodostumassa poikkeuksellisen vakavaksi: konkurssien määrä kasvaa, lomautuksia on tulossa, ja samalla työttömyys kasvaa. Myös vienti sakkaa meillä ja talouden tunnusluvut ovat hälyttävän pahoja. Tässä tilanteessa hallituksen pitäisi reagoida nopeasti toimilla, jotka luovat Suomeen kasvua ja pitävät kiinni työllisyydestä niin että työttömyys ei lähtisi kasvamaan. Sen takia keskusta esittää, kuten edellä edustaja Kemppi tuossa totesi, Turun tunnin junan pääomittamisen rahojen käyttämistä nopeisiin, kasvuvaiikutteisiin toimiin eri puolille Suomea. [Vilhelm Junnila: Keskusta ei aja koko Suomen etua!] — Keskusta ajaa koko Suomen etua, mutta me emme kannata sellaisia esityksiä kuten Turun tunnin juna, joka ei ole ministeriöiden laskelmien mukaan kannattava hanke, ja sen ympäristövaikutuksetkin ovat negatiiviset. [Välihuuto] Turku — arvoisa puhemies — ei ole niin huono kaupunki, että sieltä pitää 15 minuuttia nopeammin päästä pois. [Perussuomalaisten ryhmästä: On se! — Naurua]

Mitä vaihtoehtoja keskusta esittää tämän pääomittamisen tilalle? Me esitämme nopeita toimia rakennusalan investointien käynnistämiseksi: korjausrakentamiseen, perusväylänpidon rahoituksen lisäämiseen ja lisäksi itäisen Suomen, joka on kärsinyt kaikista eniten [Jenna Simula: Keskustasta!] Venäjän hyökkäyssodasta, ohjelman rahoittamiseen 130 miljoonaa euroa. Hallitusohjelmassahan puhutaan itäisen Suomen ohjelmasta ja pohjoisesta ohjelmasta kauniisti — siitä pitää kiittää hallitusta. Teksti on jopa niin kaunista, että sitä lukiessa herkiytyy, mutta kun pääsee lukuosiin, tulee suorastaan itku. Rahat puuttuvat näihin, ja nyt keskusta esittää niihin rahaa, jotta saadaan lihaa luitten ympärille. Ei näitä ohjelmia saada toteutettua, jos ei niille osoiteta myös määrärahoja. Me emme siis velkaannu enempää kuin hallitus, vaan me kohdistaisimme järkevästi hankkeen rahoituksen, joka on todettu järjettömäksi.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta keskusta esittää kolme lausumaehdotusta, joista ensimmäinen on seuraava:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee välittömästi suhdannepaketin tukemaan erityisesti rakennusalan työllisyyttä ja yritysten pystyssä pysymistä vaikeiden aikojen yli. Toimenpiteet kohdistuisivat kaikkialle Suomeen.” — Korostan: kaikkialle Suomeen. — ”Rakennusalan 300 miljoonan euron suhdannepaketti koostuisi viidestä nopeasti toteutettavasta elementistä, joita ovat perusväylänpidon ja yksityisteiden lisärahoitus, homekoulujen ja muiden kuntien kosteusvaurioisten rakennusten korjaaminen, taloyhtiöiden remonttiavustukset, laajakaistayhteyksien rakentaminen ja tuki öljylämmityksestä luopumiseen sekä äkillisen rakennemuutoksen tuen rahoituksen lisääminen, jotta tukea voidaan osoittaa muun muassa Pyhännän kaltaisille rakennusalan tilanteesta kärsiville paikkakunnille.”

Vastalauseen lausumaehdotus 2: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa itäisen Suomen kilpailukyvyn ja kasvun edistämispakettiin 130 miljoonan euron rahoituksen itäisen Suomen kehittämisvision toimeenpanoon ja 30 miljoonaa euroa pohjoisen ohjelman aloittamiseen. Tarkempi kohdennus tulee valmistella yhdessä alueiden maakuntien sekä alueen yritysten, korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Ja vastalauseen lausumaehdotus 3:ssa esitämme: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus peruuttaa aikeensa pääomittaa kannattamatonta Turun tunnin junaa 460 miljoonalla eurolla vaalikauden aikana.”

Arvoisa puhemies! Lisäksi meillä on siellä yksi määrärahaesitys, joka liittyy siihen, että hallitus osoitti maaliskuun 2023 alussa maataloilille yhteensä 95 miljoonan euron kriisituen, ja tästä on käyttämättä 65 miljoonaa euroa. Nykyinen hallitus ehdottaa vain osalle käyttämättä jääneistä rahoista uudelleenkohdennuksia, joten me esitämme, että momentille 30.10.40 lisätään noin 44 miljoonaa euroa maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksiin. Kriisi ei ole vielä ohi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.27 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa näkyy jo joitakin Petteri Orpon hallituksen poliittisia linjauksia: tärkeitä ja perusteltuja rahoja leikataan ja toisaalta jätetään käyttämättä mahdollisuuksia puuttua ajankohtaisiin haasteisiin ja tarpeisiin. Suurimmat ongelmat esityksessä koskevat ilmasto- sekä sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Ensi töinään hallitus vähentää hyvinvointialueiden rahoituksesta 12,7 miljoonaa euroa, mikä johtuu Orpon hallituksen päätöksestä siirtää ja avata vammaispalvelulainsäädännön uudistus ja hoivahenkilöstön 0,7:n vähimmäismitoituksen voimaantulo kokonaan hallituksen jälkeiseen aikaan. Vasemmistoliitto ei hyväksy näitä päätöksiä eikä siten myöskään niihin liittyviä määrärahavähennyksiä. Vammaisten ja ikäihmisten palveluista leikkaaminen ja hyvinvointialueiden ennestään tiukan rahoituksen vähentäminen on kestämatöntä. Päinvastoin hallituksen tulisi tuoda eduskuntaan esityksiä, joilla helpotetaan hyvinvointialueiden tilannetta.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijat ovat arvostelleet hallituksen ohjelmaa ilmastopolitiikan vesittämisestä, ja tämä politiikka näkyy jo nyt käsiteltävänä olevassa lisätalousarviossa. Edellisen hallituksen kosteikkoviljelyn edistämiseen ja turvepeltojen pohjaveden nostamiseen osoittama 30 miljoonan siirtomääräraha poistetaan kokonaan. Maaseutuyritysten energiainvestointeihin osoitettu 10 miljoonan tuki leikataan niin ikään kokonaan. Lisäksi muun muassa maatalouden biokaasulannan käsittely-, ravinne-, kierrätys- ja hiilensidontainvestointeihin osoitetuista avustuksista leikataan lisätalousarvioesityksessä.

Edellä mainitut toimet sisältyivät edellisen hallituksen keväällä 22 linjaamaan maaseudun vihreän siirtymän ja huoltovarmuuden edistämisen kokonaisuuteen. Esimerkiksi kosteikkoviljelyn edistämistä pidetään yleisesti yhtenä kustannustehokkaimmista tavoista vähentää maaperäpäästöjä ja vahvistaa hiilinieluja. Sekä Suomen ilmastopolitiikan onnistumisen että maatalouden pitkän tähtäimen näkymien kannalta on lyhytnäköistä ja haitallista vesittää maatalouden vihreää siirtymää ja jättää kehittämättä maatalouden hiilensidontapotentiaalia. Hallituksen tulisi pikaisesti etsiä lisätoimia hiilinielujen vahvistamiseksi eikä vesittää jo päätettyjä toimia.

Lisäksi hallitus poistaa ilmastorahaston 100 miljoonan euron pääomituksen ja ilmoittaa ohjaavansa nämä rahat investointipakettiin eli esimerkiksi Kela-korvausten korotukseen ja tienpidon määrärahoihin. Vasemmistoliitto ei voi hyväksyä tätä valintaa. Ilmastorahaston päätavoite on ollut vauhdittaa talouden kestävästä rakenteellista muutosta ja rahoittaa lupavia puhtaan teknologian innovaatioita, kun taas investointipaketista suuri osa menee väliin normaaliin ylläpitoon. Rahoituksen siirto kertookin paljon hallituksen ilmasto- ja talouspoliittisesta ajattelusta. Myös ajankohta on erittäin huonosti mietitty. Ekologisen siir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tymän ratkaisuiden investoinnit ovat merkittävästi hidastuneet vaikeutuneiden korko-, rahoitus- ja markkinaolosuhteiden vuoksi, ja julkiselle riskiä tasaavalle ja strategisesti toimivalle rahoittajalle on siksi suuri tilaus. Ei todellakaan ole Suomen talouden etu, jos jäämme takamatkalle vihreässä siirtymässä.

Arvoisa puhemies! On myös kiinnitettävä huomiota siihen, mitä lisätalousarviossa ei ole. Esitys ei sisällä toimia, joilla reagoitaisiin rakennusalan syvään ahdinkoon. Esitys ei myöskään tee tarvittavia johtopäätöksiä turkisan tilanteesta. Viime aikoina Suomessa on puhuttu paljon turkistuotannosta niin alan eettisten ongelmien, terveysriskien, yleisen hyväksynnän heikkenemisen kuin taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Turkistarhaus elinkeinona on tulossa tiensä päähän. Turkistarhoilla levinnyt lintuinfluenssa on alleviivannut niitä merkittäviä ongelmia, joita tarhaukseen liittyy. Lisätalousarvioesitykseen sisältyy rahoitusta, jolla katetaan turkiseläinten lopettamisesta aiheutuneita kuluja ja tulonmenetyksiä. Katsomme, että samalla tulisi tehdä päätöksiä toimialan hallitusta alasajosta ja turkistarhaajille tulisi tarjota kattava oikeudenmukaisen siirtymän paketti, joka helpottaisi tarhauksen lopettamista ja auttaisi uuden yrityksen perustamisessa, uudelleen kouluttautumisessa ja uuden työn löytymisessä.

Arvoisa puhemies! Tulemme esittämään näihin teemoihin liittyviä muutoksia lausumien huomisessa käsittelyssä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.32 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tässä nyt niin kävi, että tämä ensimmäinen lisätalousarvio valitettavasti oli iso pettymys. Näitä lisätalousarvioita tehdään muun muassa siksi, että niillä voitaisiin reagoida ajankohtaisiin tilanteisiin, ja täällä on monessa puheenvuorossa jo hämmästeltä kovasti sitä, miksi tässä lisätalousarviossa ei tässä ja nyt lähdetä toimiin rakennusalan tilanteen helpottamiseksi. Olisi ollut kerta kaikkiaan välttämätöntä, että juuri nyt tehtäisiin jo toimia, joilla tätä ahdinkoa voitaisiin helpottaa. Kaikki tietävät tilanteen, mikä siellä kentällä on.

Meidän vastalauseessamme, kuten edustaja Räsänen kertoi, me esitämme, että jo nyt, tässä ja nyt, oltaisiin ryhdytty toimiin, ja muun muassa suhdanneluonteisia peruskorjausavustuksia ihmisten kodeille olisi voitu nyt jo myöntää. Tämä kotien peruskorjaus on, puhemies, hyvin hyödyllistä. Siinä hyötyvät kaikki: siinä tulee työllisyyttä, ihmisten kodit tulevat korjatuiksi, ja kaiken kaikkiaan tämä on hyvin järkevää. Viimeksi finanssikriisin aikana näitä suhdanneluonteisia korjausavustuksia käytettiin ja myös aikanaan, kun itse toimin asuntoministerinä vuosina 2013—2015, myös ARasta maksettiin suhdanneluonteisia korjaustukia lähiökodeille yhteensä 155 miljoonaa euroa. Ja nyt olisi, toden totta, paikka tälle samalle.

Puhemies! En ole huolissani pelkästään siitä, että tässä ei ole tässä ja nyt -toimia rakennusosalle, vaan olen huolissani myös siitä, että pitemmällä tähtäimellä hallituksen toimet ovat ajamassa rajusti suomalaista perinteistä asuntopolitiikkaa alas. Kun me tarvitsisimme toimia rakennusosalle, tukemista tässä tilanteessa ja pitkäjänteisesti, hallitus toimii täysin päinvastoin. Nyt aso-tuotanto lopetetaan, ARA-tukia viedään alas, erityisryhmiltä leikataan, korjausavustuksia leikataan kovasti, kovalla kädellä, ja tämä pitkällä tähtäimellä myös aiheuttaa isoja ongelmia.

Olen, puhemies, äärimmäisen huolissani siitä, että hallitus on tällä hallituskaudella tyhjentämässä asuntorahastoa, tätä VAR-rahastoa, siten, että sieltä otetaan 800 miljoonaa täy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

sin muihin kuin asumistarkoituksiin. Siksi, puhemies, pidän tätä isona asuntopolitiikan alasajona, ja haluan myös tässä puheenvuorossa kantaa huolta tästä isosta linjasta asuntopolitiikan suhteen.

Samoin, puhemies, kannan huolta näistä lisätalousarviotoimista, joissa taas todennetaan sitä, että säästöt aloitetaan heikompiosaisilta, leikataan sote-palveluista, leikataan vammaisilta. Tämä on huono linja. Valitettavasti joudun toteamaan, että tämä lisätalousarvio, hallituksen ensimmäinen työnäyte, oli iso pettymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.35 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa esitetään poistettavaksi Ilmastorahaston pääomittamiseksi varattu 100 miljoonaa euroa. Nämä rahat siirretään investointiohjelman rahoittamiseen. Tätä kirjausta ei voi olla kuin kannattamassa erittäin ilolla.

Puhemies! Esitys on tosiaan aiheuttanut puraa oppositiossa, ja tähän valiokunnan mietintöön onkin tullut neljä vastalauseita. Vastalauseita lukiessani kiinnitin erityistä huomiota vihreiden vastalauseeseen, jossa sanottiin sanatarkasti näin: ”Hallituksen panostukset mielenterveyteen loistavat kuitenkin poissaolollaan.” Tämä hallitus toteuttaa terapiatakuun lapsille ja nuorille, mihin edellinen hallitus ei kyennyt, ja vihreät jopa äänestivät terapiatakuuta vastaan hallituksessa ollessaan — jälleen teot ja puheet ristiriidassa. [Saara Hyrkkö pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies! Sosiaali- ja terveysministeri Juuso on myös todennut, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on tulossa laaja toimenpideohjelma. Tämä hallitus on todella ottamassa tosissaan nuorten mielenterveyden haasteellisen tilanteen. Toisin kuin vihreiden vastalauseessa annetaan ymmärtää, panostukset peruskoulun oppimisen tukeen, harrastuksiin ja Liikkuva Suomi -ohjelmaan ovat myös panostuksia mielen hyvinvointiin välillisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Hyrkölle. — Olkaa hyvä.

14.36 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Koponen täällä väitti, että vihreät ovat hallituksessa äänestäneet terapiatakuuta vastaan. Tämähän ei pidä paikkaansa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikö?] Edellisellä hallituskaudella hallitus ei antanut esitystä terapiatakuusta eduskunnalle, mitä pidän valitettavana. Emme saaneet hallituksen sisällä riittävästi tukea siihen. Tämä hallitus jättää lupauksensa niin ikään toteuttamatta rajaamalla terapiatakuun vain lapsille ja nuorille, vaikka on ilmeistä, että myös aikuisilla, vanhemmilla, tässä maassa on mielenterveyden haasteita. Ne ovat merkittäviä, ne heijastuvat myös lasten ja nuorten hyvinvointiin. [Juho Eerola: Edellinen hallitus ei tehnyt ollenkaan!]

Huomenna tulemme esittämään lausumaehdotusta terapiatakuusta kaikenikäisille, joka sai viime vaalikaudella vielä monien nykyisten hallituspuolueiden tuen monissa äänestyksissä lausumaehdotuksista täällä eduskunnan salissa. Ja odotan tietenkin, että perussuomalaiset, edustaja Koponen, kokoomus, kristillisdemokraatit ja RKP antavat vankan tukensa tälle lausumalle, jolla pystymme eduskunnasta käsin kirittämään hallituksen työtä mielen terveyden vahvistamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

14.37 **Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Vuoden 2023 toinen lisätalousarvio on pääasiassa tekninen, mutta kyllä tässä siitä huolimatta näkyy hyvin vahvasti Petteri Orpon hallituksen kädenjälki. Siinä näkyy myös hallituksen hiilijalanjälki, joka on ilmastotoimien välttämättömyyteen nähden aivan liian suuri. Valtiovarainvaliokunnan maatalous- jaoston sekä asunto- ja ympäristöjaoston jäsenenä keskityinkin tässä puheenvuorossani Orpon hallituksen valitsemaan ilmastopoliittiseen linjaan, jonka linjattomuutta minun on suoraan sanoen vaikea ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Vuosi sitten syksyllä Petteri Orpo arvosteli Sanna Marinin hallitusta velkaantumisesta. En nyt mene syvällisemmin siihen, että kovista puheistaan huolimatta Orpon hallitus velkaantuu tällä hetkellä kiivaammin kuin Marinin hallitus pahimman kriisivuoden jälkeen, mutta haluan muistuttaa Orpon tuolloin julkisesti esittämästä tavasta taittaa velkaantuminen. Hänen reseptinsä oli leikata kosteikkoviljelyä. Ymmärrettävästi tämä yhden valtiontalouden näkökulmasta varsin maltillisen toimen nimeäminen aiheutti kansalaisissa huvitusta, sillä jokainen television katsoja ymmärsi, että velka ei taitu yhdestä toimivaksi havaitusta ilmastotoimesta luopumalla. Kosteikkoviljely on toimi, joka on hillinnyt tehokkaasti maatalouden päästöjä, ja siksi Marinin hallitus ohjasi kosteikkoviljelyyn 30 miljoonaa euroa. Se oli ilmaston ja maatalouden kannalta järkevästi allokoitua rahaa, mutta tästä lisätalousarviosta tuo raha on nyt kuitenkin poistettu.

Me tiedämme, että ilmaston kuumeneminen edellyttää toimia nyt, ei vasta ensi hallituskaudella. Pidänkin vastuuttomana, että Orpon hallitus on päättänyt jääräpäisesti pitäytyä vuoden takaisessa lausunnossa kosteikkoviljelyn tarpeettomuudesta, kun sen tarpeellisuus ja kustannustehokkuus maatalouden päästöjen hillitsijänä on moneen kertaan osoitettu. Näyttää siltä, että Orpon hallitus on jättämässä tuleville hallituksille ilmastovelkaa, jonka takaisinmaksu on valtionvelkaa suurempi kysymys. Ei ole liioiteltua sanoa, että se on maapallon kohtalonkysymys.

Arvoisa puhemies! Kosteikkoviljelyn lisäksi hallitus leikkaa myös maaseutuyritysten energiainvestoinneista, joihin osoitettu 10 miljoonan euron tuki vedetään kokonaan pois. Myös maatalouden biokaasu-, lannankäsittely-, ravintokierrätys- ja hiilensidonta-investointeihin osoitetusta 7,5 miljoonan euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta leikataan 4 miljoonaa euroa. [Tuomas Kettunen: Käsittämätöntä!] Kaikki edellä mainitut toimet ovat olleet osa aiemman hallituksen keväällä 22 linjaamaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena oli maaseudun vihreä siirtymä ja huoltovarmuuden edistäminen. Tuntuu surkealta puhua imperfektissä, mutta valitettavasti nykyinen hallitus ei ole kykeneväinen tekemään päätöksiä, joita edellyttäisiin juuri nyt, juuri tässä ajassa.

Ihmettelen myös valintaa Ilmastorahaston pääomittamisesta luopumisesta ja varojen ohjaamisesta aivan tavanomaiseen kulkuväylien ylläpitoon [Hannu Hoskonen: Oikein!]. On syytä muistuttaa, että viime kaudella nykyiset hallituspuolueet arvostelivat aiempaa hallitusta siitä, että esimerkiksi koulutusta kutsuttiin joissain yhteyksissä aivan perustellusti tulevaisuusinvestoinniksi. Nyt hallitus on nimittäin itse rahoittamassa ihan tavallisia väylämenoja Ilmastorahaston pääomitukseen aiemmin käytetyillä varoilla nimeämällä menot investoinneiksi. Melkoinen silmänkääntötempu tai ehkä oikeammin takinkääntötempu.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa esiin turkisan, jonka loppuminen on vain ajan kysymys. Eilen Suomen Eläinlääkäriliitto kertoi kannattavansa nykymuotoisen turkis-
tarhauksen kieltoa, ja jo aiemmin useat muotitalot, kuten Dolce & Gabbana, ovat ilmoittaneet luopuvansa turkissomisteista epäeettisyyden vuoksi. Turkisteollisuuden ongelmat on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

siis havaittu aloilla laidasta laitaan, ja olipa asiasta mitä mieltä hyvänsä, niin ala alkaa olla jo tiensä päässä.

Poliitikot voivat joko vauhdittaa siirtymää tukemalla tarhaajia tarhauksesta luopumisesta tai sitten katsoa hiljaa vierestä alan hiljaista hiipumista tekemättä yhtään mitään. Hallitus on mitä ilmeisimmin valinnut jälkimmäisen tien. Lisätalousarvioon näet sisältyy rahoitusta, jolla katetaan lintuinfluenssasta juontuvia turkiseläinten lopettamiseen liittyviä kuluja ja tarhaajien tulonmenetyksiä, mutta luopumistuet loistavat edelleen poissaolollaan.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan tämä vuoden 23 toinen lisätalousarvio antaa käsityksen siitä, millaista ilmastopolkua Petteri Orpon hallitus tulee tallaamaan. Vielä ei ole myöhäistä vaihtaa suuntaa, sillä me emme voi jättää ilmastovelkaa tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.42 Vilhelm Junnila ps: Herra puhemies! Kokonaisuudessaan toinen lisätalousarvio alentaa nettomääräisesti määrärahoja 217 miljoonalla eurolla ja korottaa varsinaisia tuloja 31 miljoonalla eurolla. Nettolainanoton tarve vähenee 249 miljoonalla eurolla alkupeleistä arviosta. Vaikka talousarvio onkin tosiaan lähinnä tekninen, on oppositio mietinnön vastalauseissaan lähtenyt kritisoimaan kaikkea maan ja taivaan väliltä — ilmastopolitiikka, nuoret, opiskelijat, syrjäseudut, sote-palvelut ja mielenterveys, muutamia mainitakseni. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Silti keskustan harjoittama uuspopulismi herättää hämmennystä. Vastalausesta lukiessa ei voi oikein uskoa, että puolueen tämänhetkinen puheenjohtajakin pitää majaansa Varsinais-Suomessa. Esimerkiksi maakunnan keskuskaupunki Turun ja läntisen Uudenmaan vastaisuus, jopa vihamielisyys, on räikeää, kuten käy konkreettisesti ilmi jatkuvasta halukuudesta terminoida erilaisia lisäpanostuksia infraan, esimerkkinä Turun tunnin juna, joka siis ei tarkoita mitään nopeaa junaa, vaan toista raidetta ja joskus myöhemmin mahdollisesti oikorataa. Keskustan on ilmeisen vaikea ymmärtää, että ratalinjausten osalta kysymys on kapasiteetista. Kun Turun ja Helsingin välillä on yksi ainoa raide, ei kaksi junaa voi mennä samanaikaisesti samassa kohdassa eri suuntiin. Seurauksena nimittäin olisi yhteen-törmäys, joka kuvastaisi edellisen hallituksen tekemää talouspolitiikkaa ja teitä rampauttavaa aluepolitiikkaa. [Tuomas Kettunen pyytää vastauspuheenvuoroa] Se aika on nimittäin nyt ohi, jolloin oli räikeämpää ja tärkeämpää rakentaa siltarumpua maamiestalon porstualle.

Tämä hallitus rakentaa uusia, koko maata hyödyttäviä hankkeita, jotka liikenneyhteyksien avulla luovat kasvua ja lisäksi työllistävät ja tuovat toimeentuloa. Samalla hallitus vähentää erilaisten teiden korjausvelkaa. Sillä logiikalla, ettei infran rakentaminen ole kannattavaa, ei Suomessa rakennettaisi montaakaan asiaa. Nyt, kun rakennusala kärsii, tällaiset hankkeet ovat entistä tärkeämpiä. [Pia Viitanen: Peruskorjataan ihmisten koteja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron edustaja Kettuselle. — Olkaa hyvä.

14.45 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kylähän hallituksen politiikka on johtamassa Suomen jakamiseen kahtia. Siltarumpupolitiikkaa ei ole se, että Suomen Keskusta on huolissaan Itä-Suomen kehityksen tilanteesta. On

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

vaan valitettava tosiasia, että hallituksen linjavalinta itäisen Suomen jättämisestä yksin näkyy monella politiikkalohkolla. Ja yksi politiikkalohko on infrahankkeet ja tämä Turun surullinen, kuuluisa tunnin juna. [Vilhelm Junnila: Miten se liittyy Itä-Suomeen?] — Nimitäin itäiseen Suomeen ei ole kohdistettu infrahankkeita samalla tavalla kuin läntiseen Suomeen. Itäinen Suomi tarvitsee ja on oikeutettu tasavertaisiin mahdollisuuksiin muun Suomen kanssa. Talouspolitiikan lisäksi tämä on ennen kaikkea turvallisuuspoliittinen kysymys, ei siltarumpupolitiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.46 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Keskusta todella vakavasti on huolissaan koko Suomen kehityksestä ja siitä, miten liikennehankkeita tulee myöskin Itä- ja Pohjois-Suomeen. Olemme esittäneet vakavan huolestuksen siitä, että erityisesti Itä-Suomi on nyt jäämässä hallitukselta pimentoon ja huonolle huomiolle.

Jos olen oikein ymmärtänyt, tätä Turun tunnin junaa ennen eduskuntavaaleja hyvin laajasti myöskin perussuomalaisissa vastustettiin. Tämän käsitykseni voi korjata, jos olen väärässä, mutta näyttää siltä, että tässäkin on takki perussuomalaisilla viuhahtaen kääntynyt. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] Nyt kannatatte hallituksessa tätä niin ilmaston kuin esimerkiksi työmatkaliikenteen kannalta kannattamattomaksi todettua Turun tunnin junaa, jota on aivan oikein nimitetty vuosisadan tai jopa vuosituhannen siltarumpuhankkeeksi — jonkinlainen pääministeri Petteri Orpon oma hanke, joka todellakaan ei ole kannattava monessakaan mielessä, ja toiseksi me voisimme nuo rahat käyttää paljon hyödyllisemmin.

Arvoisa puhemies! Keskusta nyt esittää, että hallitus luopuu aikeistaan pääomittaa kannattamattomaksi todettua surullisen kuuluisaa Turun tunnin junaa ja noin 460 miljoonaa käytettäisiin ajankohtaisiin rakennushankkeisiin kaikkialla Suomessa. 300 miljoonaa keskusta esittää rakennushankkeisiin kaikkialla Suomessa: homekouluja, muita rakennuksia, maanteitä kuntoon niin idässä, pohjoisessa, lännessä kuin etelässä. Lisäksi vielä erikseen keskusta esittää 160 miljoonan euron toimenpidekokonaisuutta Itä- ja Pohjois-Suomen ajankohtaisten liikenne- ja muiden hankkeiden toteuttamiseksi. Tässä nimenomaan on se ajatus, että keskusta vastuullisena puolueena haluaa kannustaa hallitusta luopumaan tästä kannattamattomasta Turun tunnin junasta ja käyttämään nuo rahat järkevämmiin siltatavallalla, että ne todella hyödyttäisivät koko Suomea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.48 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten äskeisestä ja oikeastaan kahdesta edellisestä puheenvuorosta voisimme kaikki kuulla, se on keskusta, joka tätä maata jakaa osiin. Nimittäin kun katson karttaa, niin tunnin juna ei ole todellakaan lähelläkään Itä-Suomea. Karjalainen sen sijaan ilmestyy sielläpäin Suomea, ja sinne ministeri Rydman on kirjoittanut tänään — luen sen teille [Pekka Aittakumpu: Lue se pääkirjoitus!]: ”Aluepolitiikan osalta itäinen Suomi on hallituksen erityisen huomion kohteena. Hallitus huomioi itäistä Suomea yhtä hyvin rakennemuutosrahoituksen, alueellisten yritystukien kuin Euroopan aluekehitysrahaston varojen jakautumisessa.” Mainitakseen vain muutamia esimerkkejä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Koettakaa päästä koko Suomen rakentamiseen eikä jonkun toisen maakunnan vastustamiseen. [Pekka Aittakummun välihuuto] Tämä hallitus rakentaa koko Suomea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.49 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että perussuomalaisten linja on muuttunut. Muistan, että kun viime vaaleissa vaalien alla olitte tuolla vaalituruilla ja -toreilla, niin kyllä oli teksti kylmää kyytiä. Mitä tuli Pohjois-Karjalaan, Itä-Suomeen? Ei yhtä pennin hyrrää, ei mitään. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Teidän liikenneministerinne sanoi, että mikä ihmeen itärata. Pitäisi nyt ainakin liikenneministerillä kartta olla selvillä, missä itärata on. Jos ministeri Ranne ei sitä vielä ole sisäistänyt, niin mielelläni autan, mikäli tilaisuus siihen tulee.

En halua enempää siitä paasata, mutta totean vain, että me emme saaneet mitään. Jos nyt oikein tarkasti katsotaan se teidän esityksenne, millä tämä tuleva budjetti rahoitetaan, miten se toimii, niin siellä kuitenkin räjäytetään Palokin voimalaitos. Meinaatteko viedä meidät vielä pimeään? Ne sanovat, että pimeässä aika kuluu hitaammin — siinähan lyhytkin elämä tuntuu pitkältä, kun istuu pimeässä.

Kun minä yritin paikallisten ihmisten kanssa keskustella, mikä on perussuomalaisten politiikka, niin eipä sieltä paljon kiitoksia tullut, mutta en ota siihen enempää kantaa. Totean vain, että kannattaa tutustua asioihin. [Puhemies koputtaa] Pelkällä retoriikalla ei enää pärjää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

14.51 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei kyse ole siitä, että laitetaan maan eri osia vastakkain, vaan kyse on siitä, että Itä-Suomessa toimintaympäristö on merkittävästi muuttunut. Jo aiemmin Itä-Suomen tilanne on ollut muuta maata takana, olemme olleet takamatkalla, ja nyt on uhkana, että jäämme kokonaan jäljestä. Siksi on äärimmäisen tärkeää koko Suomen kehityksen kannalta ja myös koko Suomen turvallisuuden kannalta, että Itä-Suomeen nyt satsataan, ja olen kyllä pettynyt, että tässä lisätalousarviossa tätä huolta ei ole otettu vakavasti ja myöskään tuossa talousarvioesityksessä ei sitä ole otettu vakavasti.

Edustaja Junnila mainitsi rakennerahastot esimerkkinä. No, näitähän on meillä ollut aina, tämä ei ole mikään uusi työkalu, vaan nyt me nimenomaan tarvitsemme lisäpanostusta. Tänään uutisoitiin, kuinka hallituksen leikkaukset lisäävät köyhyyttä, ja siellä esiin nousi, että erityisesti Pohjois-Karjalassa köyhien ihmisten määrä merkittävästi lisääntyy — juuri siinä maakunnassa, joka on jo ennestään yksi köyhimmistä. [Puhemies koputtaa] Siksi toivoisin, että hallituksella olisi ymmärrystä, että nyt tarvitaan satsauksia Itä-Suomen elinvoimaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja palaamme puhujalistalle. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

14.52 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Edustajat Sarkkinen ja Koskela toivat hienosti esille meidän laajemman kritiikkimme liittyen tämän lisätalousarvion käsittelyyn erityisesti ilmastopolitiikan osalta ja sosiaali- ja terveystalouden päätösten osalta ja myös niistä puutteista, siitä, mitä tästä uupuu.

Mutta, arvoisa puhemies, minä itse haluan nostaa esille tähän lisätalousarvioon sisältyvät tuet turkistarhojen tukemiseksi. Tänä vuonna ainakin yhdeksän miljoonaa euroa käytetään turkistarhojen lintuinfluenssaepidemian torjuntaan. Nämä ovat veronmaksajien rahojen, samojen veronmaksajien, jotka vastustavat turkistarhausta nykymuodossaan. Suuri osa näistä rahoista on turkistarhaajille maksettavia korvauksia, ja sen lisäksi rahaa käytetään näiden eläinten hävittämiseen ja myös näytteenottotyöhön ja näytteiden analysointiin, joita tehdään.

Samaan aikaan turkistarhat ovat edelleen pandemiohka. Viimeksi viime viikolla todettiin kymmenellä kettutarhalla tartuntoja, ja nyt siis tätä lintuinfluenssaa on löydetty kaikkiaan 42 suomalaiselta turkistarhalla. Se tietenkin samalla myös tarkoittaa, että kaikkien näiden tarhojen eläimet on määrätty lopetettavaksi, mikä tarkoittaa satojatuhansia eläimiä ja satojatuhansia korvattavia eläimiä. Kun katsotaan näitä 42:tä tarhaa, niin on hyvä huomioda, että nyt siis näytteet on otettu noin vajaalta 150 tarhalla, ja niistä siis on löytynyt näiltä 42:lta tartuntoja. Eli meillä on vielä jäljellä tarkastettavana noin 300 tarhaa, ja on hyvin todennäköistä, että sieltä näitä tartuntoja löytyy vielä lisää ja näitä lopetuspäätöksiä tulee lisää ja myös joudutaan käyttämään lisää yhteiskunnan rahaa tähän.

Eli tämä tukeminen ei tule myöskään lopettamaan sitä, että turkistarha-alalla alamäki jatkuu. Se on jatkunut jo vuosia. Noin seitsemän vuotta on ollut keskiarvoisesti tappiollisia vuosia, ja ensi vuonna siis todennäköisesti joudutaan edelleen käyttämään tähän rahaa, ellei tehdä joitain muutoksia politiikassa.

Itse näen, että tukea tulisi suunnata vain tarhojen lakkauttamiseen ja sen tukemiseen, että tuetaan tarhaajia alanvaihdossa. Itse myös tässä kohtaa nostaisin esille tämän Eläinlääkäriliiton kannanoton, jonka he ovat ottaneet ja jossa he hyvin selkeästi sanovat, että tämä tarhaus aiheuttaa vakavia hyvinvointiongelmia, kärsimystä, stressiä ja sairauksia eläimille ja tulisi lopettaa niin eettisistä syistä kuin myös tautiturvallisuussyistä eläinten oikeuksien lisäksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.55 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme hallituksen esitystä toiseksi lisätalousarvioksi. Ja kyllä täällä todellakin on otettu huomioon tämä turvallisuusnäkökulma ja myös tämä maaseudun arvostus, joka on todella tärkeää. Täällä on monta eri kohtaa, mitä maaseudun hallinnonalalle, maa- ja metsätalouspuolelle, on tulossa, ja näyttää olevan aika merkittäviä asioita myös Itä-Suomea ajatellen. Täällä on tulossa yhden miljoonan euron lisäys lintuinfluenssaepidemian hoitamiseen, eläinlääkintähuoltoon on tulossa 7,6 miljoonaa, ja on tulossa monta muuta. Porovahinkoihin on tulossa, varmasti pohjoiseen Suomeen, ja monta muuta. Paljon on tulossa. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotukeen ehdotetaan 20 miljoonaa. Elikkä tosi isoja rahoja. Todella tämä maaseutualue on huomioitu.

Ja oli tosi mielenkiintoista äsken kuunnella, kun edustaja Junnila nosti esille tuon ministeri Rydmanin hyvän kirjoituksen Itä-Suomesta, miten hallitus on huomioinut Itä-Suomea. Mutta todellakin, meillä on kyllä Itä-Suomessa paljon parannettavaa. Kun mietitään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

sitä keskustan sotea, minkä se aiheutti meille Itä-Suomessa, niin kyllä meillä melkoinen sotku on siellä sotessa. Ihan Pohjois-Savossa ja varmasti Pohjois-Karjalassakin on melkoinen sotku selvitettävänä ihan keskustan soten ansiosta. Että kiitos siitä, että meillä töitä riittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.57 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpon hallituksen finanssipolitiikan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut vahvistamaan julkista taloutta toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti kuudella miljardilla eurolla vuoden 2027 tasolla tarkasteltuna. Hallituksen esitys vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi alentaa nettomääräisesti määrärahoja yhteensä 216 miljoonalla eurolla ja korottaa nettomääräisesti varsinaisia tuloja 31 miljoonalla eurolla. Kokonaisuudessaan esitys vähentää nettolainanottoa 249 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2023 toinen lisätalousarvio on pitkälti tekninen, ja muutokset aiheutuvat suurelta osin tulo- ja menoarvion tarkennuksista.

Ilmastorahaston pääomituksen tehtävä 100 miljoonan euron vähennys liittyy hallitusohjelmassa sovitun määräaikaisen investointiohjelman rahoittamiseen. Perussuomalaiset ovat vuoden 2023 vaihtoehtobudjetissaan esittäneet koko Ilmastorahaston purkua sekä vuoden 2023 täydentävässä talousarviossa tehdyn 100 miljoonan euron pääomituksen purkamista. Nyt tehtävä vähennys on siis vahvasti linjassa politiikkamme kanssa.

Suurimmat menolisäykset koskevat siirtomäärärahojen uudelleenbudjetointeja, kuten Suomen Malmijalostus Oy:n oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen tarkoitettua 340 miljoonan euron määrärahaa sekä puolustusmateriaalihankintojen noin 300 miljoonan euron ja rokotehankintojen 107 miljoonan euron määrärahoja. Muina määrärahalisäyksinä ehdotetaan muun muassa Ukrainalle annettavaan puolustusmateriaalitukeen 9,3 miljoonaa euroa, lintuinfluenssan aiheuttamiin kuluihin 11,7 miljoonaa euroa sekä muutamiin liikennehankkeisiin, kuten Oulu—Laurila-radan peruskorjaamiseen pohjoisen suunnalle.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 245 miljoonaa euroa, siis vähentää valtion nettolainanottoa. Valtion nettolainanotoksi vuonna 23 arvioidaan noin 10,2 miljardia euroa. Vuoden 23 lopussa valtionvelan määrän arvioidaan olevan noin 152 miljardia euroa, mikä on noin 54 prosenttia suhteessa bruttokansantuoteseen.

Hallitusohjelman täytäntöönpano kokonaisuudessaan on välttämätöntä hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi ja velkaantumiskehityksen taittamiseksi. Ellei velkaantumiskehitystä käännetä, Suomella on aiempaa suurempi riski joutua toteuttamaan EU:n kasvu- ja vakaussopimuksen mukaisia liiallisen alijäämän prosessin edellyttämiä sopeuttamistoimia, mikä kaventaa kansallista talouspolitiikan liikkumavapautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä. Edustaja Mäky-nen taitaa olla poissa. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

15.00 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin nyt käsittelemme Orpon—Purran hallituksen ensimmäistä talousarvioesitystä, ja tämä on lisätalousarvioesitys, eli-kä vielä tälle vuodelle suunnatulle lisärahoitukselle. Kuten tässä on hyvin tullut aikaisem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

missakin puheenvuoroissa esiin, valitettavasti tämä kuvaa monella tavalla sitä linjaa, minä Orpon—Purran hallitus on ottanut ilmastotoimien suhteen.

Pidän hyvin valitettavana sitä, että kun tiedetään, että maataloudessa maataloustuottajat ovat innolla lähteneet mukaan erilaisiin ilmastotoimiin, kun MTK yhdessä tuottajien kanssa valmisti hyvän ilmastotiekartan, minkä jälkeen yhdessä sovittiin siitä maatalouden ilmastopäästöjen vähennyksestä — 29 prosenttia vuoteen 35 mennessä —, niin nyt Orpon—Purran hallitus on leikkaamassa keinoja tuon tavoitteen saavuttamiseksi. Tässä lisätalousarviossa leikataan todellakin kosteikkoviljelyltä 30 miljoonaa, vaikka tiedämme, että se on kaikkein tehokkain maatalouden päästövähennyskeino. Lisäksi leikataan myös maatalouden biokaasun, lannan käsittelyn, ravinnekierrätyksen ja hiilensidonnan investointituista eli juuri niistä toimista, joilla toisaalta maataloudet voisivat energiaomavaraisuutta parantaa, päästä irti fossiilisista, ja toisaalta pystyisimme myös vähentämään ravinnekuormitusta vesistöihin. Ja kun samanaikaisesti tiedämme, että ensi vuoden budjetissa kohdistuu todella, todella mittavat leikkaukset vesiensuojelun rahoitukseen, niin kyllähän tämä yhtälö tarkoittaa sitä, että valitettavasti meidän vesistömme tila ei suinkaan tule paranemaan vaan päinvastoin heikkenemään.

Sitten itse kiinnitin huomiota myös siihen, että kun me olemme tässä salissa aika yksimielisesti olleet huolissamme siitä, miten hyvinvointialueiden rahoitus tulee riittämään, niin nyt tässä lisätalousarvioesityksessä leikataan hyvinvointialueilta 13 miljoonaa. Tämä leikkaushan perustuu siihen, että hoitajamitoitusta lykätään, ja sinänsä tietysti tämä lykkäys on oma asiansa ja sillä perusteella leikataan tämä 13 miljoonaa, mutta katson kyllä todella vääränlaiseksi viestiksi sote-alueille sen, että tämä pieni 13 miljoonan rahakin nyt heti otetaan pois, kun tiedämme, mitkä haasteet siellä on. Alueet tarvitsevat myös oman aikansa siihen, että ne pystyvät muuttamaan toimintatapojaan ja sitä kautta pitkällä juoksulla saamaan säästöjä.

Aika moni on nostanut tässä esiin myös tämän turkistuotannon, ja haluan itsekkin sen ottaa esille. On tietysti aivan selvää, että turkistuottajille tässä kohtaa tulee antaa tukea, kun he ovat joutuneet lopettamaan eläimiä, ja sitä kautta antaa tästä korvaus. Mutta jos nyt ajatellaan yhtään pidemmällä aikavälillä, niin me kaikki tiedämme, että ala on häviämässä. Suomalaisten suuri enemmistö on sitä mieltä, muutiala on sitä mieltä, Eläinlääkäriliitto tuli juuri asiasta ulos, ja itse asiassa myös alan sisältä toimijoilta on tullut viestiä siitä, että he näkevät, että alalla ei pitkällä aikavälillä ole tulevaisuutta. Sen takia olisi nyt äärimmäisen vastuullista hallitukselta miettiä, miten voidaan alan toimijoiden kanssa yhdessä auttaa heitä suuntautumaan uusiin elinkeinoihin, tukea siinä siirtymässä, ettei käy samalla tavalla kuin valitettavasti turvetuottajien kanssa on käynyt, kun ala on loppumassa ja valitettavasti sitä ei poliittisesti tunnustettu ja tunnustettu riittävän ajoissa laajasti. Turvetuottajia ei ole haluttu auttaa tässä siirtymässä, ja nyt turkistarhaajien kanssa ei pidä tehdä samaa. Sen takia katson, että kun nyt joka tapauksessa turkistuottajille joudutaan korvaamaan näistä menetetyistä eläimistä, niin voitaisiin tässä kohden antaa vaikka vähän suurempi korvaus sitten näille tuottajille, jotka tässä kohtaa luopuvat koko elinkeinosta, ja sitä kautta autettaisiin heitä löytämään uudenlaisia elinkeinoja ja uutta yrittäjyyttä.

Sitten ihan viimeinen sana: Vielä haluan tästä pöytäkirjasta nostaa tämän Itä-Suomen tilanteen. Todella ministeri Rydman on todennut, että on EU:n aluekehitysvaroja ja rakennerahastoja ja että rakennemuutosrahoitustakin annetaan ja alueellista yritystukea. Mutta nämähän ovat instrumentteja, jotka ovat kaikkien käytettävissä, ja nyt me tarvitsisimme erityisiä instrumentteja Itä-Suomeen, koska siellä tilanne, toimintaympäristö on muuttunut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

ja Itä-Suomi uhkaa jäädä entistä enemmän muusta Suomesta jälkeen. Nyt tarvittaisiin niitä täsmätoimia, kohdennettuja toimia Itä-Suomen elinvoiman takaamiseksi, itäsuomalaisten yritysten elinvoiman lisäämiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.05 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Varsinainen puheenvuoroni sisältö liittyy hyvinvointialueiden rahoitukseen, mutta ennen sitä kaksi enemmänkin muodollista havaintoa.

Tuossa valtiovarainvaliokunnan sosiaalidemokraattisen ryhmän vastalauseessa ei ole minun nimeäni, mutta toki sitä kannatan — 9. päivänä marraskuuta minulla oli henkilökohdaisesta syystä poissaolo, ja sen takia nimi puuttuu siitä. Haluan tämän tässä vain todeta.

Toinen asia liittyy tähän itse lisätalousarvioon. On totta, että tämän nettovaikutus valtion talousarviossa on tuo mainittu 217 miljoonaa euroa. Mutta jos me tarkastelemme sitä, että siellä kymmeniä eri tulolajeja käsitellään niin, että tietyt tulot vähenevät, tietyt tulot lisääntyvät ja vastaavasti menomäärärahojen osalla tietyt menot vähenevät ja tietyt menot kasvavat, ja jos käyttäisin tällaista termiä tässä yhteydessä kuin liikevaihto, niin me itse asiassa liikutamme kahden miljardin edestä määrärahoja tämän meidän 83 miljardin valtion budjetin sisällä, mutta se nettovaikutus todellakin on sitten miinus 217 miljoonaa euroa.

Mutta sitten tämä varsinainen kysymys tai asia, jota varten pyysin puheenvuoron. Tänä valtiovarainvaliokunnassa käsitelimme mietintöä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 24—27. Se on nyt julkinen, koska käsittely saatettiin tänään loppuun. Mietinnössä 43. kappaleessa todetaan seuraavaa, se liittyy hyvinvointialueiden rahoitukseen: ”Vuoden 2023 rahoitus oli alimittainen. Se perustui kuntien vuoden 2022 talousarviotietoihin, jotka olivat noin 700 miljoonaa euroa alemmat kuin sittemmin valmistuneet tilinpäätöstiedot, minkä lisäksi kustannustason nousu on ylittänyt syksyllä 2022 ennustetun. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä voisi olla noin miljardi euroa vuoden 2023 tilinpäätösennusteiden perusteella”. Tämä siis suora sitaatti tämän päivän valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä.

Minusta lisätalousarviossa olisi ehdottomasti pitänyt huomioida hyvinvointialueiden rahoitus. Tuo yksi miljardi tarkoittaa käytännössä noin 4,5:tä prosenttia hyvinvointialueiden kokonaisuudesta. Eilen Turun kaupunginvaltuuston kokouksessa kasvatuksen ja opetuksen toimiala oli osavuositarkastuksen mukaan ylittämässä menonsa vajaalla kahdeksalla prosentilla. Se ei aiheuttanut minkään näköistä ongelmaa tai keskustelua, vaan totesimme, että totta kai kunnan verotuloista tämä kuitataan. Nyt kun on puolta pienemmästä suhteellisesta ylityksestä kysymys, hyvinvointialueilla on edessä rajuja leikkauksia ja palveluiden vähennyksiä. Hallituksen olisi pitänyt satsata tähän kysymykseen. — Kiitoksia. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tyypillisesti lisätalousarvio täydentää sitä varsinaista talousarviota, mikä on tehty sille vuodelle, niin että sen suhteen ei maailma kaadu eikä nouse pystyynkään tällä paketilla. Mutta ihmettelen vaan tuota perussuomalaisten käyttäytymistä, kun Karjalaisen erinomainen, osaava, taitava päätoimittaja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Pasi Koivumaa kirjoitti asiat niin kuin ne ovat. Kyllä minä tiedän, että totuus sattuu ja tekee kipeää. Kun muistan teidän puheenne, arvoisat perussuomalaiset kansanedustajat, ennen vaaleja, niillä ei ole mitään tekemistä sen kanssa, mitkä teidän puheenne ovat tänä päivänä. Tai varsinkin teidän budjettiesityksenne, mikä oli: ei mitään tekemistä, yhtä kaukana toisistaan kuin itä ja länsi ovat. Kun maakunnan päälehti kirjoittaa ja sitten ministeri vastaa siihen, niin meille esiteltiin hienoja, hienoja suunnitelmia ja visioita ja kehoitettiin visioimaan ja suunnittelemaan, tekemään Itä-Suomi-ohjelmia.

Arvoisat perussuomalaiset kansanedustajat, meillä on niitä visioita ja Itä-Suomi-ohjelmia maakuntaliiton hyllyt täynnä. Jos ette niihin ole perehtyneet, niin voitte soittaa meidän erinomaiselle maakuntajohtajalle Markus Hirvoselle, hän pitää teille vaikka päivän kurssin ja seminaarin siitä, mitä ohjelmia on tehty mutta joita ei ole vielä toteutettu. Kaikki hallituspuolueet ovat siihen syyllisiä, että Itä-Suomi ja Pohjois-Karjala ovat jääneet tällä kertaa aivan mopen osalle. Tälläkin kertaa. Se, että Palokin voimalaitosta ollaan räjäyttämässä pois, niin se on sellainen, voisinko sanoa, kaiken tämän mustan ja pimeän päätöksenteon huippupiste, kun yritetään tuhota meiltä meidän sähköntuotanto ja tälle ajalle sopiva, erittäin tärkeä säätövoiman tuottaminen. Tuulimyllyillä ja aurinkovoimalla ei verkon energiaa säilytetä mitenkään. Tämä teille tiedoksi.

Sitten mitä tulee näihin ilmastorahastoihin, joita myös edustaja Mikkonen kaipailee. Siis kuvitteleeko joku tässä talossa vielä, että kun maailmassa tällä hetkellä kasvaa valtavasti hiilen käyttö, öljyn käyttö, Saksa purkaa ydinvoimalaitaan pois ja korvaa sen kivihiilellä ja ruskohiilellä... Pitäisikö meidän heidän hiilipäästönsä hyvittää? — Ei tietenkään.

Se, mitä te voisitte, arvoisa vihervasemmisto, tehdä ihan aidosti: te voisitte vaatia puheenvuoroissanne olemassa olevien laskelmien, 15 miljoonan hiilidioksiditonnin, oikaisua. Metsien kasvua ei suomalaisen hiilitaseeseen saa laskea plussana mukaan. Turvepeltoille, joita maanviljelijät viljelevät muun muassa rehuntuotantoon, on laskettu keskivertoluvun mukainen kahdeksan miljoonan tonnin päästö, ja soiden sitomaa hiiltä ei lasketa Suomen hiilitaseeseen plussaksi meille mukaan. Sieltä tulee se 15 miljoonaa tonnia. Ja tämänhetkisellä hiilipörssin hinnalla kun katsoo, lienee yhdeksänkymppin paikkeilla, niin mennään jo reilusti yli miljardiin euroon, mikä vuodessa syntyy vahinkoa suomalaisille.

Sitten kun turve on näillä älyttömillä päätöksillä saatu asemaan, jossa sitä ei enää kannata polttaa, niin mitä meillä poltetaan? 7—8 miljoonaa kuutiota palaa ensi talvena suomalaisissa lämpövoimaloissa arvokasta tukkipuuta ja kuitua kaasuna taivaalle. Siinä moni paperityöläinen ja metsäkonekuskki ja metsätoimihenkilö joutuu kilometritehtaalalle, kun tehtaita suljetaan. Sitäkö te, vihervasemmisto, oikeasti haluatte? Tämä asia kävelee teitä vastaan aivan varmasti. Tiedän, että tiettyjä suunnitelmia on jo vireillä, ei niistä sen enempää. Mutta tiedän, että niitä on vireillä. Mitä te menette sanomaan omille äänestäjillenne tuolla tehtaan portilla, kun siellä jaetaan verokirjat käteen ja toivotetaan hyvää päivänjatkoa? Minä luulen, että se teidän vastaanottokomitea siellä portin ulkopuolella on kovin lyhyt. Pahoin pelkään, että siellä ei ole yhtään demarikansanedustajaa eikä vihreää eikä vasemmistoliittolaista. [Pia Viitanen: Mitä te demareista puhutte?] — No, vihervasemmisto on ollut hiljaa tässä ilmastohumpassa. [Pia Viitanen: Demarit on tehnyt oman vastalauseen!] — Olkoon vastalauseita, mutta päätöksiä... Te olette vaatineet, että lisää pitää hiilensidontaan rahaa sitoa. Ei mitään järkeä.

Oikaistaan ne virheet, se 500 miljoonaa tonnia, ja annetaan metsätaloudelle lupa siihen, että tehdään järkeviä metsänhoitotoimenpiteitä, joilla voidaan metsien kasvua lisätä 10 miljoonalla motilla eli 10 miljoonaa hiilitonnia sidotaan lisää. Sen jälkeen olemme hiiline-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

gatiivisia reilusti. Kenenkään ei tarvitse mitään maksaa. Ja se panos, mikä verorahoista tähän voidaan käyttää, on muutamia kymmeniä miljoonia, ja sekin tulee takaisin lisääntyneenä kasvuna ja lisääntyneenä työnä, sieltä tulevina veroina ja muina maksuina. [Tuomas Kettunen: Pitää paikkansa!] Onhan tämä ihmeellistä, kun te puhutte tuulia ja taivaita: jos ne turvepellot päästetään sinne vesiin, niin muka sillä hoidetaan ilmastoa. Sieltähän syntyy biologian ihan perusoppimäärän mukaan [Hanna Sarkkinen: Ettekö usko tieteeseen?] metaanipommi, joka tuottaa ilmakehään metaania. Juuri sitä tekee, mitä te yritätte vastustaa. [Hanna Sarkkinen: Tieteen vastaista puhetta!] — Se vastaa tähän lisäbudjettiin, kun te Ilmastorahastosta vaaditte lisää rahaa tähän hulluuteen. Kuinka monta miljardia te vielä pistätte suomalaisten veronmaksajien rahoja ja heikennätte niiden ihmisten elämää, jotka joutuvat kituuttamaan muutamalla eurolla? Tämä kaikkihan kostaustuu kalliina energiana, kalliina sähköinä, kalliina asumisena ja kalliina ruokana. Arvoisa, kunnioittamani edustaja Sarkkinen, tutustukaapa kansantalouden toimintaan, mitä nouseva energian hinta vaikuttaa ihmisten elämään. Lyhyt oppimäärä on aika helppo oppia. Yhdessä illassa minäkin sen opin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi täytyy todeta, että tässä vielä kaivoin esille tämän valtiovarainvaliokunnan mietinnön ja eri puolueiden vastalauseet, ja edelliseen puheenvuoroon viitaten en ole varma, arvoisa edustaja Hoskonen, mitä vastalauseita te olette luenut. Mutta... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Odotatteko, edustaja Räsänen, hetken? — Pyytäisin edustajia Sarkkinen ja Hoskonen käymään tätä keskustelua jossain muualla. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! — Palatakseni tähän aikaisempaan puheenvuorooni en ole todella varma, edustaja Hoskonen, mitä vastalauseita te olette luenut. Kun tätä sosiaalidemokraattien vastalauseita luen, niin siellä ei ole sanaakaan niistä asioista, mihin äsken viittasitte.

Arvoisa puhemies! On totta kai niin, että aina lisätalousarvioiden osalta, kun täällä jokainen puolue esittää sitten niitä mahdollisia politiikkatoimia, tarkoituksena on nimenomaan kirittää hallitusta entistä parempaan suoritukseen ja pyrkiä esittämään ne keskeiset tekijät, joissa se mahdollinen kritiikki sitten on. Mutta totta kai myös oppositiossa täytyy ajatella niin, että näissä lisätalousarvioihin tehdyissä aloitteissa on jonkunäköinen realismi, se on kai selvää. Ja kun katson näitä vastalauseita, niin minusta kohtuullisen hyviä ja pienimuotoisia muutoksia täältä löytyy, paitsi yhdessä vastalauseessa on kyllä sitten sadoilla miljoonilla euroilla laitettu uusia tienpätkiä eri puolille Suomea. Edustaja Hoskonen, kun te nyt muita moittitte tai vaaditte, että olisi realismia, niin on ehkä syytä todeta, että ette kai tekään ajattele, että tässä kun marraskuun puoltaväliä elämme, niin nyt sadalla miljoonalla eurolla laitetaan vielä tienpätkää vaikkapa siellä Itä-Suomessa toteutukseen. [Hannu Hoskonen: En tietenkään!] Ei kannata ehkä lähteä muita moittimaan asioista, joihin näemmä syöllistyy itsekin.

Mutta, arvoisa puhemies, se asian pihvi tämän lisätalousarvion osaltahan on siinä, että on kaksi asiaa, joissa hallituksen olisi pitänyt aktiivisesti ryhtyä toimenpiteisiin jo tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

vuoden puolella, ja ensimmäinen koskee tätä rakennusala. Me tiedämme, että tällä hetkellä alan tilanne menee huonoimmaksi sitten vuoden 1948. Viimeksi 1948 on ollut näin huono tilanne rakennusallalla, kun katsotaan valmistuvia kohteita. Ja tältä osin olisi kyllä ollut perusteltua, että hallitus olisi jämäkämmin tähän reagoinut. Sen takia sosiaalidemokraatit ovat tähän puuttuneet.

Ja toinen asia liittyy hyvinvointialueisiin. Monella hyvinvointialueella on tehty jo sitoumuksia esimerkiksi ulkopuolisten palveluntuottajien kanssa siitä, mikä oli lainsäädäntö esimerkiksi vammaispalvelulaissa tai vanhuspalvelulaissa tai hoitotakuussa. Ja nyt hallitus näitä lainsäädäntöjä lähti lykkäämään eteenpäin ja vie rahat saman tien pois, mutta ne sitoumukset, joita hyvinvointialueet ovat tehneet, ovat edelleen voimassa. Ja tältä osin on kyllä erittäin tympeää politiikkaa viedä se 13 miljoonaa hyvinvointialueilta, ja sen takia olemme halunneet, että se olisi pidetty edelleen heillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.18 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Laskin tarkalleen tämän 15 miljoonan väärän hiilidioksiditonin päästön eli vähennetyn hiilinielun arvon tällä hetkellä. Pörssihinta hiilelle hiilipörssissä on tällä hetkellä... Tuo kun kerrotaan 15:llä... 81 euroa 10 senttiä on hiilidioksiditonin hinta tässä. Niitä kun on 15 miljoonaa, niin se antaa 1 216 miljoonaa. 1,2 miljardia menee rahaa kuin Kankkulan kaivoon. Ja se nostaa kaikkien asumisen hintaa.

Minä sanoin omassa puheenvuorossani, että olen itsekin siihen syyllinen, että Itä-Suomi on jäänyt mopen osalle, mutta kun eivät esitykset mene läpi. Se, että nyt tehdään vastalauseita hallituksen budjettiin, on ihan yhtä tyhjän kanssa, niin kuin toiveet joulupukille, jos on ollut tuhmana. Ei sieltä tule mitään, se me tiedetään kokemuksesta. Minäkin sen tiedän, että turha on esityksiä tehdä, ei sieltä tule mitään.

Mutta kun Itä-Suomi on jätetty mopen osalle, poltetaan se 7—8 miljoonaa mottia puuta, sellupuuta, kuitupuuta, tukkipuuta, voimalaitosten kattiloissa turpeen sijaan, niin me samalla ilmoitamme metsäteollisuudelle, että täällä ei metsäteollisuutta kannata harjoittaa. Kuka siitä kantaa vastuun? [Puhemies koputtaa] Onko ilmoittautuneille jono? Uskon, että se on aika lyhyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

15.19 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ehkä hyvä nyt käyttää tämä puheenvuoro, ettei tuonne pöytäkirjaan jää erikoisia käsityksiä. Edustaja Hoskonen puhui tuolla Ilmastorahastosta ja moitti kovasti sitä, miksi me vastustamme sen lakkauttamista. Ilmastorahastohan on siis rahasto, joka rahoittaa tällaisia erilaisia teknologisia ja muita ratkaisuja, joilla pyritään siis päästövähennyksiin, ja nimenomaan tällaisia uudenlaisia startup-tyyppisiä ratkaisuja, joista syntyy sitten uusia innovaatioita ja työpaikkoja. Siellä on esimerkiksi yrityksiä kuten WasteWise, jonka muovin kierrätystä on rahoitettu, Taalerin biotaloustehdas ja niin edelleen. Nämä ovat juuri sitä hiilikädenjälkeä, mitä me haluamme viedä maailmalle. Tämä on se keino, millä me itse saamme omia yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tyksiä, uusia innovaatioita markkinoille, ja sitä kautta luomme työtä ja sitä kautta luomme ratkaisuja myös Suomen ulkopuolelle.

Pidän todella valitettavana, että tämän Ilmastorahaston, joka on osoittautunut varsin tehokkaaksi ja ketteräksi toimijaksi, [Puhemies koputtaa] hallitus on nyt lakkauttamassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelu hieman jo ehkä, varmaan laajentuu tästä lisätalousarviosta, mutta hyvä niin, puhutaan tärkeistä asioista. Täällä jäi vähän sellainen mielikuva, että täällä väheksyttiin näitä esityksiä, joita täällä on tehty. Mutta olisin kysynyt arvoisalta edustaja Hoskoselta: kai, käsittääkseni, te näitä esityksiä, joita te olette tänne tehneet, varmaan kuitenkin kannatatte ettekä väheksynyt näitä kaikkia esityksiä? Se on hyvä varmaan vaan pöytäkirjaan kirjata ja todeta, että nämäkin esitykset ovat ihan paikallaan, vaikka sisällöstä voidaan montaa mieltä olla.

Arvoisa puhemies! Ajattelin vastata vielä siihen, että kun tässä tuli hieman moitittua edustaja Hoskosta, niin yhdessä asiassa hän on kyllä oikeassa: siinä, että kyllä, lisätalousarvionkin osalta aika mopen osaan Itä-Suomi tässä jää, ja siltä osin on kyllä ihan paikallaan vaatia hieman tasapuolisempaa aluepolitiikkaa kuin mitä hallitus on tehnyt, ja tähän viestiin kyllä sosiaalidemokraatit yhtyvät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä annan vastauspuheenvuoron edustaja Sarkkiselle. — Olkaa hyvä.

15.21 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puheenjohtaja! Täällä on tosiaan aika kovia syytöksiä esitetty tänne suuntaan, joten on syytä lyhyesti vastata. Oikeastaan edustaja Mikkonen jo vastasikin tästä Ilmastorahastosta, joka tekee tärkeää työtä rahoittaessaan vihreään teknologiaan liittyviä hankkeita ja sitä kautta tukee myös Suomen taloutta ja teollisuutta ja myös niitä uusia työpaikkoja. Me tiedämme, että maailmalla on kasvavaa kysyntää nimenomaan vihreän teknologian ratkaisuille. Kyllä kai me Suomessa haluamme näillä kasvavilla markkinoilla olla mukana. Siksi näemme, että Ilmastorahastosta leikkaaminen on väärä ratkaisu niin taloudellisesti kuin myös ilmaston kannalta.

Mutta, arvoisa puhemies, myös tästä kosteikkoviljelystä. Se on useiden tieteellisten tahojen ja puolueettomien arvioitsijoiden mukaan todettu yhdeksi kaikista kustannustehokkaimmista tavoista lisätä hiilen sidontaa ja vähentää maankäyttösektorin päästöjä, joten myös tästä leikkaaminen on taloudellisesti ja ilmaston kannalta huono ratkaisu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme listaan. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.22 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustelua, siis hyvää keskustelua, lisätalousarviosta valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta.

Ihan ensimmäiseksi, puhemies, kun tässä näistä vastalauseista ja lausumistakin on käyty keskustelua, niin edustaja Lohen tekemiä vastalauseita ja kolmea lausumaa kannatan.

Näitten vastalauseitten pohjalta äsken käytiin aika hyvää keskustelua ja tuotiin esille, että Suomen Keskusta esittää jopa satojen miljoonien lisäyksiä, puhutaan tämmöisestä 300

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

miljoonan suhdannepaketista, jolla tullaan auttamaan rakennusalaan mutta ennen kaikkea huolehtimaan itäisen Suomen kehittämisestä. Olemme esittämässä itäisen Suomen suuntaan 130:tä miljoonaa ja 30:tä miljoonaa sitten Pohjois-Suomen kehittämistoimenpiteisiin. Mutta mistä ne rahat otetaan? Tätä äsken kysyttiin. Ne otetaan tästä surullisen kuuluisasta Turun tunnin juna -hankkeesta, jota ei pitäisi tässä suhdanteessa missään nimessä laittaa käytäntöön, vaan ohjata nämä kyseiset rahat kehitykseen koko Suomea ajatellen.

Puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron ja on monessa asiassa oikeassa. Kun puhutaan huoltovarmuudesta, tällä hetkellä maan hallitus on unohtanut maaseudun ja maaseudun kehittämisen mutta ennen kaikkea hajautetun energiatuotannon bio-kaasulaitoksien ja niitten tukemisen osalta. Olen harmissani, että näitä toimenpiteitä ei ole laitettu eikä niitä ole myöskään lisätalousarviossa huomioitu.

Toinen asia, mitä ei lisätalousarviossa ole huomioitu, on hyvinvointialueitten rahoitus, mikä luo kestävämmän tilanteen hyvinvointialueitten päättäjille tehdä toimenpiteitä, säästötoimenpiteitä, mitkä pahimmassa tapauksessa johtavat pitkien välimatkojen maakunnissa palveluitten keskittämiseen. Jotenka viestini on, että toivottavasti, jos ei nyt tässä lisätalousarviossa, niin heti ensi vuoden alkupuolella maan hallitus ottaa nyt tilannekuvan haltuun ja etsii lisärahoitusta hyvinvointialueille, että me voimme turvata sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tässä maassa jokaiselle suomalaiselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun täällä oli hieman kritiikkiä näitä opposition vastalauseita kohtaan, niin haluan kyllä minäkin osaltani sanoa, että sosiaalidemokraatit ovat tehneet oman vastalauseensa täysin tosissaan ja täysin asiallisesti. Kahteen asiaan kiinnitämme huomiota: toinen on tämä tyly politiikka hyvinvointialueita kohtaan, mistä edustaja Räsänen kertoi, ja toinen on sitten tämä rakennusalan tilanne, joka on kaoottinen. Ala tarvitsee tukitoimia, ja nyt niitä ei tässä tehdä, ja me esitämme, että niitä tehtäisiin eli laitettaisiin rahaa ihmisten kotien peruskorjaukseen, mitä voitaisiin kovinkin nopealla aikataululla alkaa toteuttaa.

Nimittäin, jos ei mitään tehdä, meille tulee kovin kylmä talvi. Tulee kylmä talvi rakennusosalalle, ja kun ajatellaan vielä, kun mietitään tätä hallituksen niin sanottua ”elvytyspakettia”, minkä se teki rakennusosalalle sitten varsinaiseen talousarvioon liittyen, olen täällä ennenkin sanonut, että valitettavasti tämä niin sanottu elvytyspaketti oli hiiren kokoinen, kun olisi vähintään hevosen kokoista tarvittu. Siellä siis lähinnä lykättiin tai hieman pienennettiin hallituksen valmiita leikkauksia ihmisten kotien rakentamiseen ja niiden korjaamiseen. Eli olen erittäin huolissani, puhemies, tästä, ja toistan vielä: olen huolissani myös tulevaisuudesta, muun muassa tämän VAR-rahaston suhteen. Nimittäin, kun sitä nyt tyhjennetään, kun sitä ennen pitkää ajetaan tätä menoa alas, se tarkoittaa, että meillä ei ole enää vastaavan luonteista tukivälinettä, jolla voimme rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjata niitä. Se tarkoittaa myös, että menetämme tällaisen suhdanneluonteisen puskurin, josta on ollut hyvä tähän asti tasoittaa suhdanteen vaihteluja.

Vielä, puhemies, tähän lopuksi omalta osaltani haluan kyllä todeta, kun täällä muutamissa puheenvuoroissa on puhuttu tästä turkistarhauksesta, että olen kyllä ihan samalla linjalla. Olen sitä mieltä, että turkistarhaus tulee meillä lakkauttaa ja nimenomaan löytää sitten tukea tarhaajille alanvaihdossa. Tämä on mielestäni ihan nykyaikaa, ja se on myös eetti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

sesti täysin oikein. Pidän myös tärkeänä sitä Suomen Eläinlääkäriliiton lausuntoa, mistä täälläkin on puhuttu, ja annan kyllä näille ajatuksille henkilökohtaisen tukeni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä. Edustaja Aittakumpu on poissa. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.28 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Viitasen näkemykseen tästä suhdannetilanteesta ja niistä elvyttävistä toimenpiteistä lisätalousarviossa. Tällä hetkellä mekaaninen metsäteollisuus esimerkiksi lomauttaa kuukausiksi myös metsäkonepuolella. [Hannu Hoskonen: Ei ole puuta!] Pk-yritykset rakennusosalalla — konkurssseja päivittäin, ja ne eivät nouse sieltä ihan heti.

Mutta tähän Itä-Suomen tilanteeseen: Totuus on, että Suomi on jakautumassa vt 5:n kahdella puolella. [Hannu Hoskonen: Kyllä!] Kaikki aluetalouden ja aluekehityksen luvut ja hallituksen saavutettavuuden investointipaketit sitä osoittavat, ja samaan aikaan hallitus huutaa meille itäsuomalaisille, että tehkää jotain, tehkää jotain. Se on useamman kerran tullut sieltä oikealta puolen.

Olin torstaina kommentaattorina Itä-Suomi-foorumissa, missä olivat elinkeinoministeri Rydman ja valtiovarainministeriön virkamies ja TEMin virkamiehet. He luettelivat niitä toimenpiteitä, mitä Itä-Suomeen ollaan suunnittelemassa: selvitetään, visioidaan, luodaan, käynnistetään. Siis mitä? Ei yhden ainutta konkreettista esitystä, mitä voisi tehdä. Puhuttiin Itä-Suomi-ohjelmasta, jota ei ole olemassa. On vain edellisen hallituskauden Pilvi Torstin vetämän valtiosihteeriöryhmän esitys, jossa oli toistakymmentä loistavaa toimenpidettä.

Saimaan kanavan rahat siirrettiin Itä-Suomelle, ja se sisälsi kolmisenkymmentä miljoonaa euroa Karjalan radan kunnostamistoimenpiteitä. Nekin ovat budjettikirjassa nyt siirtomäärärahana, ja suunnittelutyöt esimerkiksi Imatra—Joensuu-välillä on keskeytetty. Mihin hävisi se 60 miljoonaa? Palokki taitaa olla ainut, mihin nyt rahaa löytyy se 400 000, vai mitä sinne löytyy. Kaikki ne 10 miljoonaa oli koulutuspaikkoihin esitetty lisää rahaa, matkailuun, erämuseoon ja elinkeinoelämän investointiin. Ei niistä löydy tuolta kirjasta mitään, ja valtiosihteeriöryhmä esitti näitten rahojen suuntaamista vuosina 23—24 tänne. Ne ovat kadonneet kuin tuuleen, ne esitykset. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] Valmis paketti. [Hannu Hoskonen: Missä ne ovat?] Missä ne ovat?

Toinen, mikä on suuri hölmöys minusta: Kansalliset aluekehitysrahat on leikattu budjetista kokonaan pois, AKKE ja CBC-AKKE — eivätkä ne koske pelkästään tuota Itä-Suomea — joita juuri tässä suhdannetilanteessa tarvittaisiin. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa 43 eri hanketta vuosina 21—23 on toteutettu kansallisella AKKE-rahalla, johon kuuluu tietysti maakunnan rahaa. Siellä on koulutusta, investointeja, matkailua ja erilaisia elinkeinoelämän kehittämishankkeita. Nyt tätä rahaa, kansallista aluekehitysrahaa, ei ole enää olemassa, kun se on viety budjetista pois. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Missä ovat sitten Arto Rädyn tuulivoimaselvityksen esittämät toimenpiteet? Mitä niistä on laitettu liikkeellekin Itä-Suomen energiatalouden ja erityisesti meidän uusiutuvien energioitten useitten investointihankkeitten osalta? Minun käsitykseni mukaan työ ei ole ilmeisesti edes käynnissä. En ole saanut siihen vastausta. Ei me mitään visiota tai ohjelmatyötä enää tarvita. Me ei hirmusti olla pyytämässä.

Hallitusta pitää kehua, että tulevassa vuoden 28 rakennerrahastoneuvottelussa hallituksella on ihan hyvä ote ja suunta siellä. Siitä pitää pääministeriä — hänen kanssaan olen ju-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

tellut — kehua. Näkymä on hyvä, ja jos se turvallisuusaspekti vielä saadaan. Ne ovat niitä pitkän aikavälin toimenpiteitä, mutta ne eivät auta tähän. [Hannu Hoskonen: Ei mitään!]

No, tähän saavutettavuuteen sitten: Totuus on, että peukalo oli kyllä Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon puolella. Siellä ei ole pennin jettiä vuonna 24 yhteenkään liikennehankkeeseen Etelä-Savoon eikä Pohjois-Karjalaan, ja tässä tilanteessa sitä ehdottomasti olisi tarvittu.

Viimeisenä Fingridin kantaverkon kymmenvuotissuunnitelmaan: Meillä on huutava tarve kantaverkon rakentamisesta, ja meillä on kaksi isoa vetytalousinvestointia, jotka tarvitsivat sitä sähköä, mutta tällä hetkellä sitä ei näy. Toivottavasti omistajaohjaus toimii ja nostaa Itä-Suomen kantaverkkoinvestoinnit sinne listalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.33 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Liittyen näihin AKKE-rahoihin, mihin tässä edellinen puhuja, edustaja Eskelinen, viittasi, että ne olisivat niin kuin kokonaan nyt täysin pois — olen itsekkin tosiaan kotoisin sieltä Turun rauhan rajojen, entisten rajojen, itäpuolelta, en ihan samalta seudulta kuin Eskelinen, mutta Kymenlaaksosta kuitenkin. Täysin ne eivät ole loppu. Toivottavasti niitä tulee vielä lisää, mutta viime viikolla, viime viikon torstaina, tuli ilahduttava tieto, että meille Kymenlaaksoon oli tulossa sellaiset reilut kuusi miljoonaa euroa AKKE-rahaa, ja nimenomaan akkurahaa näihin meidän akkumateriaalitehtaisiin, mitä on suunniteltu. Niihin projekteihin kohdennettua rahaa saimme. Toivotaan, että myös muihin maakuntiin niitä vielä tulevaisuudessa tulee. — Kiitos. [Seppo Eskelinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

15.34 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! AKKE-raha on kokonaan nollilla, kansallinen aluekehitysrahamomentti on nollilla. [Tuomas Kettunen: Se on totta!] Ainut on CBC-AKKE, josta on kaksi kolmasosaa leikattu [Juho Eerolan välihuuto] tämän rajat ylittävän aluekehitysrahan kansallisen maksuosuuden osalta, jota oli se 36 miljoonaa, ja 12 miljoonaa sinne jäi, kun 24 miljoonaa hallitus sitä leikkasi. Ja siitä on nyt puolet mennyt Kymenlaaksoon — ja hyvä, että jonnekin on mennyt — mutta kyllä se taas jäi sitten tämä itärajaja huutamaan. [Juho Eerola: Itärajalla se on Kymenlaaksokin!] Mutta tällaisia pieniä työkaluja me tarvittaisiin, jotta saataisiin sitä uskoa ja elinvoimaa.

Sen lisäksi kun meillä sote-rahoituksessa ollaan 300 euroa alle mediaanin eli pienimmällä rahalla pyöritetään, TE-uudistus vei meiltä 4,7 miljoonaa ja valtionosuuksia lähtee meiltä keskimäärin yli 200 euroa per asukas, niin voitte kuvitella, että pientä katkeruutta tässä maakunnan sisältä tulee, ja siksi en ymmärrä tätä huutamista, että ”tehkää jotain”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Palaamme listalle. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

15.35 Marko Kilpi kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä on hyvin tunteikkaastikin käsitelty Itä-Suomen asiaa, ja hyvä niin. Se on tärkeä asia. Se saattaa olla jopa kansakunnan kohtalonkysymys, miten Itä-Suomi pärjää.

Kyllähän asia on niin, että tämä muuttunut geo- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on tosiaasia, ja sen kyllä tunnistavat ja tunnustavat ihan kaikki. Kun ajatellaan sitä, että meillä tuota rajaa, mikä meillä on Venäjän kanssa, on yli 1 300 kilometriä ja sitä on enemmän kuin muilla EU-mailla yhteensä, niin se asettaa meidät täysin poikkeukselliseen asemaan koko maailmankin turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta katsottuna. Se ei ole pelkästään Suomen ja Venäjän välinen raja, se ei ole pelkästään Pohjoismaitten ja Venäjän eikä edes Euroopan tai Natonkaan, vaan koko läntisen maailman raja. Sen takia sinne kyllä katseet kääntyvät hyvinkin tarkasti. Tämänkin tilanteen vuoksi, mikä muutos on tapahtunut maailmalla, tämä hallitus on jo hallitusohjelmaankin kirjannut useita merkittäviä asioita, millä turvallisuustilannetta ja tätä tilannetta ylipäätään huomioidaan niin ulkoisessa kuin sisäisessä turvallisuudessa. [Tuomas Kettunen: Maaseutua ajetaan alas!]

Esimerkiksi edustaja Eskelinen on hyvin usein nostanut esille, juuri äskenkin, sen, että esimerkiksi Itä-Suomi-ohjelmaa ei ole edes olemassa, ja se on totta. Se on kyllä juurikin näin, ja se johtuu siitä, että Itä-Suomi-ohjelman tekeminen alkaa tällä viikolla. Ei sillä voikaan olla vielä mitään, koska sitä ei ole vielä tehty. Minä pidän aika erikoisena tapana aina nostaa tällaisia asioita esille, että pitäisi nyt sen verran olla malttia odottaa, että nämä asiat käynnistyvät, mitä tuonne on kirjattu ja mitä aiotaan tehdä. Kyllä tämä muuttunut tilanne maailmalla, turvallisuustilanne, geopoliittinen tilanne, on sellainen, että kyllä se edellyttää, että tällaisiin ohjelmiin sitten tämä asia kirjataan ja siellä on myös sellaista konkretiaa, joka tulee vaikuttamaan Itä-Suomen asemaan ja ohjelmaan.

Ei tämä voi olla myöskään sillä tavalla alueitten vastakkain asettelemista, mitä tässä nyt on hyvin vahvasti esitetty. Kyllä tältä pohjalta ajateltuna on kysymys yhteisestä turvallisuudesta, ja se ei voi olla vastakkainasettelun aihe eikä asia. Kyllä näkisin niin, että Itä-Suomen pitää olla meidän kaikkien yhteinen asia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.38 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Täytyy heti alkuun kommentoida edustaja Kilven sinällään ihan ansiokasta puheenvuoroa tästä Itä-Suomen tilanteesta. On todella mukava kuulla, että kun nyt on seitsemän kuukautta vaaleista mennyt, nyt Itä-Suomi-ohjelmaa lähdetään rakentamaan. Mutta olisin halunnut vielä kysyä sitä, minkä verran siihen on rahaa varattuna. Sehän ei ole nyt ongelma, etteikö meillä ohjelmia ja visioita olisi, mutta onko siihen minkä verran euroja. Jos edustaja Kilvellä on tähän vastaus, niin varmasti kiinnostaa meitä kaikkia itäsuomalaisia.

Tähän varsinaiseen lisätalousarvioasiaan: Kannatan tätä keskustan tekemää vastalauseita ja siihen liittyviä lausumia. Nehän koostuvat kolmesta kokonaisuudesta.

Ensimmäinen on tämä rakennusalaan liittyvä tilanne, jonka kyllä täällä salissa tuntuvat monet tunnustavan, ja paljon tulee koko ajan viestejä meille edustajille, miten paljon konkursseja tapahtuu. Mutta tuntuu, että hallituksessa tätä ei ole vielä tunnustettu, että siellä edelleen odotellaan ja katsellaan. Ehdottomasti tämä asia vaatisi nyt reagointia, ja tässä keskustan vastalauseessa tämä on huomioitu.

Toisena asiana jatkan tähän Itä-Suomi-teemaan. Todellakin, niin kuin toin jo äsken esille, visioita ja puheita riittää. Viime viikolla oli Savo-Karjalan yrittäjät sekä Pohjois-Savos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

ta että Pohjois-Karjalasta vieraana täällä eduskunnassa, ja kyllä siellä oli selkeä yhtenäinen viesti: puheita on nyt kuultu riittävästi, nyt vaaditaan tekoja, ja siihen tarvitaan myöskin euroja. Ja tässä keskustan kokonaisuudessa ollaan huomioitu tämä Itä-Suomen tilanne 130 miljoonan euron kokonaisuudella. En lähde sitä nyt tarkemmin tässä käymään läpi, mutta nimenomaan nyt tarvitaan nopeaa reagointia.

Ja kolmas asia, mistä en ole ainakaan kuullut vähän aikaan puhuttavan, vaikka sietäisi puhua, on tämä maatalouden tilanne. Meillä yksi osa ehdottomasti on tämä maatalouden taloustilanne, kannattavuustilanne. Onhan tämä todella merkillistä, että edellinen hallitus varasi tälle vuodelle maatalouden kriisitukea, kustannustukea, ja siitä nyt nykyinen hallitus suurimman osan siivosi pois budjettiriihessä. Ja viimeksi eilen tuli tietoa maatilojen tämänhetkisestä kannattavuustilanteesta — jos ei ole teillä tiedossa, kannattaa tutustua. Jos on kuvitelma se, että tilojen taloustilanne on parantunut, niin se on väärin. Tuntuu todella kummalliselta, että nämä viljelijöille tarkoitetut rahat budjettiriihessä vietiin jonnekin muualle. Jos joku tietää, mihin ne vietiin, niin mielelläni kuuntelen sen selityksen. Tässä keskustan esityksessä [Puhemies koputtaa] nämä rahat, jotka tälle vuodelle viljelijöille kohdennettiin, [Puhemies koputtaa] tulisi ehdottomasti säilyttää viljelijöillä ja kohdistaa sinne maatalouden kehittämisrahastoon [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta viljelijöiden hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.41 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella tämän vuoden kolmannen vuosineljänneksen aikana Suomen talous supistui 0,9 prosenttia sitä edeltävään vuosineljännekseen verrattuna. Nyt kun me tiedämme, millaisissa merkeissä vuoden viimeinen vuosineljännes on alkanut, niin olemme kyllä kovaa vauhtia luisumassa taantumaan. Uudet talousluvut antavat tukea lisätalousarvioon jätettyyn keskustan vastalauseeseen, että nyt rakennuslalle tarvittaisiin kiireesti elvyttävä suhdannepaketti, mutta hallitus seisoo tumput suorina. Mitään ei tapahdu. Rakennusalan lisäksi myös teollisuus on painumassa huonoon jamaan.

Ei liity kuluvaan vuoden lisätalousarvioon tämä mutta ensi vuoden vaihtoehtoon kylläkin:

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus! Ammattidiesel pitäisi toteuttaa pikaisesti. Se parantaisi suomalaisen teollisuuden kustannus- ja kilpailukykyä. Tätäkin voi pitää merkittävänä asiana. Toivon, että tämä otetaan huomioon heti ensi vuoden alussa.

Puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua, myös tunteikasta keskustelua, ja tunne kuuluu politiikkaan. Edustaja Kilpi, ei kukaan meistä halua vastakkainasettelua alueitten välillä, mutta karu totuus on se, että kyllä nyt Itä-Suomi on unohdettu. Tässä Pohjois-Karjalan edustajat Hoskonen ja Eskelinen sen toivat aika selvästi esille. Se on sitä karua faktaa, missä tällä hetkellä kuljetaan. Tässä on puhuttu keskustan vastalauseesta ja sen tuomista vaihtoehtoista, suhdannepaketista, mikä rahoitettaisiin ottamalla siitä Turun tunnin junasta se 480 miljoonaa, kehittämällä sitä Itä-Suomea ja Pohjois-Suomea, koko Suomea.

Mutta eritoten nyt, kun me katsomme tuota itäistä Suomea, niin kyllä minä surullisena katson sitä kehitystä, mitä hallitus toteuttaa tällä hetkellä maaseudun, maatalouden, maaseudun kehittämisen suhteen. Jos tuolta itärajan pinnasta alkaa vielä useammastakin talosta valot sammumaan nykyisellä politiikan teolla, keskittävällä politiikan teolla, kyllä se on turvallisuuspoliittinen kysymys, jopa turvallisuuspoliittinen uhka sisäisen turvallisuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

osalta. Myös katsoen huoltovarmuuskäytännöstä ei sanallakaan, ei euroakaan laajakaistarakentamiseen, millä luotaisiin edellytyksiä maaseudulla asumiseen ja siellä yritystoiminnan ja työn tekemisen edellytysten turvaamiseen. Ei sanallakaan biokaasulaitosten, hajautetun energiantuotannon mahdollisuuksien etsimisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän lämpimästi kansanedustajakollega Seppo Eskelistä äskeisistä puheenvuoroista. Hän toi esille juuri oikeilla sanoilla ja oikeilla esityksillä sen, mitä Pohjois-Karjalassa on tapahtunut. Meillä on ollut hyviä esityksiä, meillä on ollut vaikka mitä siellä valmiina, että saataisiin asiat liikkeelle, vaan mitään emme ole saaneet. Me emme tarvitse mitään Itä-Suomi-ohjelmia, emme tarvitse mitään visiointoja, niin kuin ministeri Rydman esitti. Me tarvitsemme niitä selviä investointeja.

Siellä on neljä merkittävää siltahanketta, jotka estävät elinkeinotoimintaa Pohjois-Karjalan alueella. Karvion kanavan silta on rikki. Siitä eivät kohta Mantsisen raskaat nosturit pysty yli menemään, ja nehan menevät vieniin maailman eri satamiin. Se loppuu, kun ei siitä voi enää mennä. Sitten Lieksanjoen silta, jonka yli menee muun muassa Binderholzille, merkittävälle paikalliselle yrittäjälle, ja monelle muulle yrittäjälle raaka-aineet molempiin suuntiin. Se on rikki, ei mitään sinne. Sitten Ylämylly, Kuopiontien risteyksessä oleva eritasoliittymä. Siinä on valmiit suunnitelmat: ei penniäkään, ei mitään sinne. Sitten tämä kuuluisa Kiteellä oleva Syrjäsalmen silta. Se nyt on saatu, vuonna 25 tulee rakennus siihen päälle. Siitäkin piti kaksi vuotta tapella. Ensimmäinen vaihtoehto oli, että pannaan itärata vuodeksi kiinni. Haloo, pannaan itärata vuodeksi kiinni. Miltä tuntuu paikallisesta teollisuudesta? Siellä on merkittävää vientiteollisuutta Pohjois-Karjalan alueella. [Marko Kilpi: Eihän sitä laiteta kiinni!] — Sitä ei laiteta kiinni nyt, kun ankaran tappelun jälkeen saimme senkin oikenemaan. Siinä piti tapella.

Arvoisat edustajakollegat ja hallituksen ministerit, jos te haluatte aidosti tutustua tilanteeseen, niin aivan varmasti, arvoisat hallituspuolueiden merkittävimmät edustajat — puheenjohtajat ja muut vastuuhenkilöt — takaan ja alleviivaan, että Pohjois-Karjalan maakuntaliitosta järjestyy teille opastustilaisuus. Markus Hirvonen, maakuntajohtaja, ottaa teidät avosylin vastaan. Voidaan käydä Karjalaisen päätoimittajaa Pasi Koivumaatakin tapaamassa, niin voidaan keskustella asia selväksi. Silloin vältymme tällaiselta varjonyrkkeilyltä ja tiedämme, mikä on Itä-Suomen tilanne tosiasiallisesti.

Sitten, kun edustaja Eskelinen toi nämä luvut esille, niin en niistä sen enempää. Aluekehitysrahaa todella on hävinnyt. Niitä piti olla meillä jäljellä — ei mitään. Momenttikin oli hävitetty varmuuden vuoksi, että nyt sitäkään ei enää ole. Elikkä kaikki aluekehitysrahat on pyyhkäisty pois ja momentti nollattu. Ei ole laajakaistarahojakaan, kuten edustaja Kettunen sanoi, ei niitäkään. Kaikki meni. Jos te sanotte, että tämä on aluepolitiikkaa, niin rohkenen olla eri mieltä. Jos joku siitä pahastuu, niin kuin äsken tuolla salin vasemmalla lailla tuntuivat nämä ilmastoluvut aiheuttavan pahennusta, niin minkä tautta niitä virheitä ei oikaista? Edustaja Sarkkinen äsken oli vähän pahoillaan siitä, kun minä toin tämän esille, että 15 miljoonaa tonnia on meillä liikaa päästöjä ja vähennettyjä nieluja. Vaikuttaa toista miljardia suomalaisten ihmisten kukkaroon. Siitäkö hän pahastui? Virheitähän me teemme, kaikki meistä tekevät. Meikin tässä salissa läsnä olevat teemme aina virheitä. Tänäkin päivänä lukuisia virheitä, mutta oiotaan ne virheet. [Tuomas Kettunen: Muutkin mokaa!] Se vaatii

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

vaan päätöksen, oiotaan, pannaan asiat kuntoon ja mennään eteenpäin. Täydellisten ihmisten jonohan on tunnetusti kovin lyhyt — sinne ei kannata pyrkiäkään.

Nämä päästöluvut aiheuttavat tämän nykyisen tilanteen. Kun turve on pois markkinoilta, niin yksityiset puunostajat ostavat markkinoilta puuta, ja täällä me teemme sitten niitä lisätalousarvioita, näitä papereita just, joista sitten kiistelemme täällä, onko tämä oikein. Kun yksityinen puunostaja ostaa voimalaitostarpeeseen puuta, niin metsäteollisuuden puunostaja ei pysty puoleen väliinkään. Miksi ei pysty? No siksi, koska, arvoisat edustajakollegat, kun se ostaa sitä valtavan kallista puuta, se haketetaan, viedään lämpölaitokseen, niin sieltä lämpölaitoksesta lähtevän kaukolämpöputken toisessa päässä on se maksaja ja se eläkeläinen, lapsiperhe, yksin elävä, pientä palkkaa nauttiva myyjä tai siivooja. Hän on vanha siinä asunnossa, hänen on pakko se lämpölasku maksaa, koska se on suoraan ulosottokelpoinen. Meillä vaan täällä ihmetellään, miksi tämä ilmastopolitiikka menee näin. Kun tällä keinoin toimimme, niin aivan varmasti menee näin. Sitten paheksutaan, kun esitetään joidenkin mielestä eriävä mielipide. Ottakoot tosiasioista selvää, miten tämä laskenta menee, mutta se laskun maksaja on aina se pieni eläkeläinen, pientä palkkatuloa saava työtön ihminen, joka vähäisestä tulostaan maksaisi hänkin sen lämpölaskun.

Muistakaa, arvoisat kollegat, kun tuntuu, että jotkut teistä ehkä hermostuvat sitten, kun sanoo asiat suoraan: nämä eurot eivät valehtele, eivät varmasti valehtele. Kun lasku paukahtaa postilaatikkoon, niin maksa vaan joka penni, ja se on ulosottokelpoinen heti. Kun me täällä keskustelemme ilmastopolitiikasta ja tuntuu, että kun päästetään suolle vesi, niin sillä muka ilmasto pelastuu. Miten sillä valtavalla metaanipumpulla [Puhemies koputtaa] ilmasto pelastuu? Sillä maailma tuhoetaan. [Puhemies koputtaa]

Ei enempää, arvoisa puhemies, mutta totean vain, että kun näistä puhutaan, toivoisin, että otetaan se Pohjois-Karjalan asia nyt kerrankin tosiasiana, koska esityksiä meillä on vaikka kuinka paljon. Hankkeita on valmiina, piirustuksia on valmiina, puuttuvat vain rahat. Pohjois-Karjalan ihmisillä on halu elää. Siellä on eletty ennenkin, tuhansia vuosia, ja sama tahtotila jatkuu edelleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.50 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Suuresti arvostamani edustaja Kettunen tuossa otti esille sen, miten Itä-Suomi on unohdettu ja kuinka ollaan mopen asemassa. Se on kyllä totta, eihän tätä voi kiistää, se on selvä asia, mutta sekin on selvä asia, että näin on tapahtunut jo hyvin pitkän aikaa. Ja kun nyt kuuntelen teidän puheitanne tässä näin, niin tämä on vähän erikoinenkin asetelma, kun hyvin monista näistä asioistahan me juuri teille viime kaudella puhuimme. Ammattidiesel on siellä yksi semmoinen asia, [Tuomas Kettunen pyytää vastauspuheenvuoroa] mistä puhuttiin moneen kertaan viime kaudella, ja teillä oli monta kertaa mahdollisuuksia se kyllä hoitaa, mutta jonnekin se vaan unohtui siellä, ja nyt sitten te esitätte hallituksen suuntaan tätäkin asiaa.

Ja nyt myöskin Siponen oli sitä mieltä, että ”nyt tarvitaan tekoja eikä puheita”. Niitä oli koko viime kausi aikaa teilläkin tehdä. Teillä oli itse asiassa vielä aika hyvät työkalut siihen hommaan. Teillä oli aika terävä ja pitkä piikki hoitaa kuntoon niitä asioita, mistä te nyt juuri puhutte. Ja minä sitä vähän ihmettelen, kun nyt sanotte ja syytätte, että hallitus ei tee mitään. Kyllä minä voin taata, että hallitus tekee, sillä aika paljon on tehtävää kyllä edellisen hallituksen jäljiltä, sillä me olemme yksinkertaisesti vaarallisesti velkaantunut hyvinvointivaltio. Ja tämä ei ole mitään liioittelua, vaan jos katsoo meidän velkasuhdettamme,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

niin se huitelee jo siellä 80 prosentissa, kun muissa Pohjoismaissa se on 30 prosentin tietämällä. Se on valtava ero. Ja sitten meidän perusjäämä on vielä negatiivinen. Jos verrataan nyt velkaantumisasasteessa niitä eteläisen Euroopan maita, joilla myöskin sitä velkaa on, niin yhdenkään eteläisen Euroopan maan perusjäämä ei ole negatiivinen, niin kuin meillä on. Me ollaan hyvin vaarallisessa tilanteessa.

Sen takia, hyvät edustajat, tämä tehtävä, mikä meille on nyt tullut, se perintö, mikä me ollaan saatu, on kyllä aikamoinen — aikamoinen tehtävä suoritettavaksi. Mutta siellä kyllä on jo tehty aika paljon kaikennäköisiä linjauksia, kirjauksia ja toimenpiteitäkin sen suhteen, millä näihin haasteisiin tullaan vielä vastaamaan. Mutta kun oli puhetta, että täällä nämä ohjelmat ovat merkityksellisiä, niin kyllä minä näkisin, että jonkinlainen suunnitelma sentään pitää olla, että mitä tehdään, kun tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — En myönnä enää tässä vaiheessa vastauspuheen vuoroja, mutta debatointihaluiset edustajat voivat varata itselleen uuden puheenvuoron listalta. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.53 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! On toden totta, että taloudellinen tilanteemme on erittäin vakava. Erityisesti rakennusteollisuuden ahdinko näkyy tällä hetkellä kaikkialla Suomessa. Ja me tiedämme, että se on elinkeinoelämän kannalta eräänlainen indikaattori siitä, että monella muullakin elinkeinoelämän puolella menee huonosti.

Keskusta on syvästi huolissaan myös siitä, että hallituksen politiikka on johtamassa Suomen kahtia jakamiseen. Hallitus on unohtanut itäisen Suomen tarpeet, vaikka Venäjän hyökkäyssodan seuraukset tuntuvat vahvimmin juuri rajamaakunnissa. Kävin Lappeenrannassa — tyhjiä kauppakeskuksia, venäläiset turistit eivät ole päässeet matkailukeskuksiin. Tämä näkyy kaikkialla rajaseudulla: on ahdinkoa, ja asunnot menevät kaupaksi huonosti. Siksi ihmettelemme, että toisaalta hallitus ei löydä rahaa akuutin kriisin pehmentämiseksi ja toisaalta se jakaa rahaa tässä lisätalousarviossa meidän, keskustan, näkökulmasta sellaisiin hankkeisiin, jotka eivät ole kannattavia tai järkeviä tämän maan investointitarpeina.

Tällainen esimerkki on Turun tunnin rata, johon hallitus on nyt varaamassa 460 miljoonaa, vaikka tätä on jo aiemmin tutkittu, ja hyöty-kustannussuhteen mukaan tämä on ministeriön selvitysten mukaan 0,44:n hanke ja kannattavuusraja on 1,0:ssa. Hallitus on törsäämässä tähän siis 460 miljoonaa. Siksi keskusta esittää, että 300 miljoonaa näistä varoista, jotka hallitus on löytänyt — vaikka totta kai pidämme myös velkaantumisesta huolta — kohdennettaisiin järkevämmiin. Ja se kohdennettaisiin erityisesti tämän rakennusteollisuuden valtavan ahdingon helpottamiseen, korjausrakentamiseen ja tiestön edistämiseen niin, että investointeja saataisiin kaikkialle Suomeen erittäin vaikeassa tilanteessa. Ja sitten tämä 160 miljoonaa kohdennettaisiin erityisesti vaikeasta idän tilanteesta johtuvaan idän rajan ahdinkoon, Itä- ja Pohjois-Suomeen. Sitä todella tarvittaisiin, tällaista kriisitukea, vipuvartta hankkeiden käynnistymiseen, ja siihen tällä hallituksella on velvollisuus tuoda omia ratkaisujaan.

Ymmärrän, että teitä pelottaa sana ”elvytys”, onhan sillä historiassa varsin vakavia, painavia kaikuja. Ymmärrän, että teitä pelottaa velkaantuminen — niin keskustaakin, mutta me haluaisimme käyttää teidän etsimänne resurssit viisaammin, ja siihen toivoisin hallitukselta vastaantuloa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

15.56 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi tuossa harjoitti niin pitkään arkeologisia kaivauksia, että on pakko kertoa yksi tarina siitä varsinaissuomalaisesta bus-sikuskista, joka jäi eläkkeelle, ja häneltä kysyttiin, miten voi olla mahdollista, että 40 vuot-ta ajanut bussia eikä yhtään kolaria. Hän sanoi, että hän on aina katsonut tuulilasista eteen-päin eikä peruutuspeilistä taaksepäin. Silloin, kun ollaan hallitusvastuussa, pitää ottaa ra-tista kiinni ja ohjata kehitystä, eikä vain katsella sivulle peruutuspeilistä. Ja nyt on kokoo-mus hallitusvastuussa, ja yhtään ei auta Itä-Suomen tilannetta se, että sanotaan: ”Mutta kun ei edellinen hallitus tehnyt sitä eikä se tehnyt tätä.” Onhan se talous huonossa kunnossa, ja se on vielä huonommassa kunnossa ensi vuonna ja sitä seuraavana vuonna vielä huonom-massa kunnossa. [Marko Kilven välihuuto] Tämä hallitus lupasi, että velkalaiva käänne-tään, mutta siitä laivasta tulikin sukellusvene. Taloushan on sukeltamassa. Tänä vuonna otetaan reilu kymmenen miljardia velkaa, ensi vuonna yksitoista ja puoli, sitten 12,7 ja niin edelleen. Eihän suunta käänny tällä tavalla, että ammutaan koko ajan reikiä verotukseen. Viimeisenä hallitusohjelmasta poiketen varainsiirtoverotusta laskettiin, ja 70 miljoonaa menetettiin taas verotuloja.

Arvoisa puhemies! 2021 Suomen veroaste oli 43,1 prosenttia, eli se, mitä otetaan bkt:stä, bruttokansantuotteesta, veroja. Julkisen talouden suunnitelmassa hallitus kertoo, että vuonna 2027 se on tasan 40 — 3,1 prosenttiyksikköä vähemmän. Jos me ajatellaan, että meillä on 300 miljardia bruttokansantuote vuonna 27, niin se ero on lähes kymmenen miljardia, mitä me ollaan annettu verotuksen laskea. Hallituksen on pakko ottaa käyttöön muitakin keinoja kuin verotuksen pohjan rapauttaminen, jos se aikoo kääntää talouden suunnan. Ja tämä tosiasia tulee sen eteen viimeistään puoliväliriihessä.

Hallitus kyllä ohjaa Länsi-Suomen tiehankkeisiin 130 miljoonaa, mutta mitä itäiseen Suomeen, joka kärsii kaikista eniten Venäjän hyökkäyssodasta? Ei mitään. [Marko Kilven välihuuto] Täällä sanotaan, että on suunnitelmia — kauniita sanoja on, mutta nyt pitäisi panna konkretia toimeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.58 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Paljon arvostamalleni edus-taja Kilvella täytyy vastauspuheenvuoro käyttää. Toitte esille sen yhteisen huolen, mikä tällä hetkellä on: maan hallitus on unohtanut itäisen Suomen. Ja toitte esille, että viime kau-dellakaan ei itäistä Suomea olisi millään tavalla huomioitu/tuettu. Kyllähän huomioitiin. Niin kuin edellisessä puheenvuorossa toin esille, mikäli siellä itärajalla palaa mahdollisim-man monessa torpassa ja tuvassa valot, niin sitä turvallisempi se raja-alue, 1 400 kilomet-riä, on.

Mitä tehtiin viime kaudella? Maaseudun kehittämisrahoihin tuli lisäyksiä. Me pidimme huolen, että maataloutta tuettiin, tehtiin erinäköisiä paketteja. Mutta nyt kun katsoo esimer-kiksi hallitusohjelmaa ja tätä lisätalousarviota ja katsotaan tilannekuva esimerkiksi maa-talouden osalta, niin maatalouden ahdinko ei ole hävinnyt mihinkään. Odotin, että tässä li-sätalousarviossa olisi ollut jonkinlainen tukitoimenpide maatalouden suuntaan, mutta sitä ei ole nähtävissä.

Infrahankkeitten osalta tuli viime kaudella itäiseen Suomeen pelkästään Kainuun alueel-le, Kontiomäki—Pesiökylä-ratahankkeeseen, 82 miljoonaa. Se on aika pieni satsaus, kun ajatellaan Turun tunnin junaa, joka on kokonaisuudessaan investointina neljä miljardia eu-roa. Kuitenkin tämä kyseinen ratahanke, mikä Kainuuseen saatiin, tukee kansantaloutta —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

siellä liikkuu raakapuu, siellä tulevat tulevaisuudessa toivottavasti liikkumaan myös malmit — eli kansantalouden näkökulmasta järkevää politiikkaa. Ja saimme vielä tänä syksynä Kuhmoon Hyryntien siirron, mikä oli tämän vuoden valtion talousarviossa ihan kirjauksena, että paikallinen sahayhtiö pystyi laajentamaan toimintaansa — 50 miljoonan euron investointi sinne Itä-Suomeen, rajaseutukaupunkiin, erämaakaupunki Kuhmoon. Tämä on sitä turvallisuuspolitiikkaa, mutta ennen kaikkea tämä on myös huoltovarmuuspolitiikkaa, katsoen siitä näkökulmasta, että meidän luonnonvarat, ne raaka-aineet, huoltovarmuuteen liittyvät raaka-aineet, sijaitsevat siellä Itä-Suomessa, ne sijaitsevat Länsi-Suomessa, maakunnissa.

Toivon, että ei jaettaisi tätä maata kahtia sen suhteen, että itäinen Suomi nyt unohtetaan, mutta se vaan valitettavasti on nyt tapahtunut. Sen vuoksi keskustalla onkin vastalauseeseen ihan selvät kirjaukset ja selvä esitys. Toivoisinkin, että hallitus ottaa tämän vakavasti, jos ei nyt, niin heti ensi vuoden alusta lähtien.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hoskonen.

16.01 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vielä lisään tuohon, kun edustaja Kilpi ansiokkaasti kaipailee investointikohteita ja hyviä suunnitelmia. Meillä on valmiita suunnitelmia jo Pohjois-Karjalassa: todellakin on tämä Karvion kanavan silta, josta ei heti raskaalla rekalla mennä yli, kun siellä on nyt jo rajoitukset päällä — vain toista kaistaa, muistelin, sai käyttää. Se on parikymmentä miljoonaa, ja siitä on valmiit piirustukset. Kaikki on valmiina. Ei muuta kuin tehdään päätöksiä siellä hyvässä hallituksessa. Sitten on Lieksan silta, noin kymmenen miljoonaa. Suunnittelu on menossa. Jos vain rahat löytyvät, uskon, että ensi kesänä varmaan rakennetaan. Sitten on tämä Ylämyllyn eritasoliittymä: kun Joensuusta lähdetään menemään Kuopioon tai Varkauteen sinne Ylämyllylle päin, niin se on paha paikka. Se on muistamani mukaan noin 30 miljoonaa. Eli on 60 miljoonaa euroa valmiita suunnitelmia. Ei kun päätökset rahoista, niin se on siinä.

Ja jos todella se lämmin sydän sykkii edustajien ja ministerien rinnassa, niin silloin se lämpö kannattaa käyttää vaikka meidän hyvinvointialueiden siirtymätasauksen poistamiseen. Me menetimme sinne 90 miljoonaa euroa rahaa vuodessa. Jos olisimme saaneet sen tarvevakioitun rahoituksen mukaisen rahoituksen meidän hyvinvointialueelle, Siun sotelle, meillä ei olisi näitä ongelmia, mitä nyt on — 90 miljoonaa euroa tuolta porukalta pois otettuna varmasti halvauttaa terveydenhuollon. Siihen päälle tulevat sitten nousevat energiahinnat. Ja vaikka joku sanoo, miksi minä puhun niistä päästöistä, puun polttamisesta, niin se nostaa energian hintaa aivan älyttömästi. Ja energialasku: kun te menette nukkumaan tänä iltana, se kalliimpi energia rapsuttaa teille tappiota teidän tililtänne joka sekunti — kun nukuttekin. Se näkyy kahvikupin hinnassa, polttoaineessa, ja kun ostatte joululahjoja lapsillenne tai läheisillenne, sielläkin se näkyy. Se näkyy joka ainoassa paikassa, bus-silipussa, VR:n lipussa ja niin edelleen.

Tuolta salin vasemmalta laidalta ei haluta tunnustaa näitä tosiasioita, mutta tässä maassa energian hinta on ainoa hinta, joka varmasti näkyy kaikissa kustannuksissa aina. Ihan varmasti se näkyy joka hinnassa. Jos teillä on liiteri täynnä omia halkoja, siihen se ei enää vaikuta, koska ne ovat siellä liiterissä, niin kuin minulla omia halkoja on. Ne ovat jo hinnattomia, kun minä olen tehnyt sinne niin hyvän varaston. Kaikissa muissa tapauksissa lasku pyörii teidän tappioksenne. Sitten kun minä nostan sen esille, täältä paheksutaan hirveästi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

että miksi minä noin sanon. Menkää sitten puhumaan sinne lakkaavan sahan työntekijöille taikka sellutehtaan tai paperikoneen lakkautetulle työmaalle, sinne portille, kun ihmiset lähtevät viimeisenä päivänä töistä, kun ei enää ole sitä työpaikkaa. Pahoin pelkään, että tätä tulee. En sitä toivo. Kädet ristissä tänäkin iltana toivon, että näin ei kävisi, mutta kun metsäteollisuudelta häviää raaka-aine, huolto loppuu, eli puuta ei tule, niin ei se tehtaan hakuri toimi pyhällä hengellä vaan sinne pitää saada puuta tai sahanterä. Jos meillä on tukki, niin siitä ei tule lankku.

Tätä minä, arvoisat veljet ja sisaret, tarkoitan: pitäisi puhua ihmisille oikeista asioista oikeilla nimillä eikä ylätasolla niin, että meillä on hyviä suunnitelmia tai visioita. Sillä ei kuule pienen lapsiperheen leivän päälle tule voita eikä varsinkaan sitä makkarasiivua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

16.05 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty monipuolista keskustelua tästä lisätalousarvioesityksestä. Ja kyllähän asia todella on niin, että tässä ei sen enempää itäistä Suomea kuin muutakaan maata taivastelu tai menneiden kaivelu auta. Toki voimme historiasta ottaa oppia ja sieltä saada hyviä ratkaisuesityksiä eri asioihin, mutta todellakin ratkaisuja nyten tarvitaan. Ja niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorosani jo totesinkin, keskustalla on useita ratkaisuja.

Esitämme, että hallitus ensinnäkin luopuisi kannattamattoman Turun tunnin junan pääomittamisesta ja ne 460 miljoonaa euroa sitten voisimme käyttää rakennusalan suhdannepakettiin ja itäisen ja Pohjois-Suomen kasvun ja kilpailukyvyn edistämispakettiin. Näitä keskusta esittää. Lisäksi haluan myöskin todeta sen, että keskustalla on esitys myöskin siitä, että maatalouden kriisituesta aiemmin säästyneet varat ohjattaisiin Maatilatalouden Kehittämisrahastoon.

Arvoisa rouva puhemies! Olen hyvin huolissani kotimaisen maatalouden tilanteesta. Ennen eduskuntavaaleja erityisesti perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien suunnasta tuli todella voimakasta puhetta ja kovia lupauksia siitä, että nyt laitetaan maatalouden asiat kuntoon, mutta kyllähän tämä suunta näyttää aivan muulta. Ja ihmettelen sitä, että hallitus on laittamassa nämä maataloudelle alun perin maaliskuussa 23 osoitetut rahat, joita ei ole käytetty, johonkin muuhun. Kyllähän meillä kotimainen maatalous nyt edelleenkin tarvitsee tukea esimerkiksi erilaisiin investointeihin. Hallitus tosiaan maaliskuussa 23 osoitti yhteensä 95 miljoonaa euroa kriisitukea sähkön ja lannoitteiden rajun hinnannousun kompensoimiseksi, ja tiukkojen hakuetojen vuoksi näistä rahoista on jäänyt kaikkiaan 65 miljoonaa käyttämättä. Nyt hallitus ehdottaa vain osalle käyttämättä jääneistä uudelleenkohdenuksia. Keskustan näkemys on tosiaan se, että eduskunnan tulee lisätä 44 miljoonaa euroa — ja 881 000 vielä siihen päälle — maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksiin. Elikkä ajatus on, että ohjattaisiin nämä säästyneet varat kokonaisuudessaan Maatilatalouden Kehittämisrahastoon ja tällä tavalla tukisimme suomalaista ruokaomavaraisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

16.07 Marko Kilpi kok: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä kohtaa nyt pitää selkeästi vielä painottaa sitä, että kannan suurta huolta Itä-Suomen kohtalosta ja tilanteesta ihan jo pelkästään siitäkin syystä, että se on minun kotini ja minun pitääkin siitä kantaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

huolta, mutta tämä on yhteinen huoli samalla aikaa. Kyllähän se niin on, että asuttu raja on turvallinen raja, ja tässä ollaan edustaja Kettusen kanssa kyllä hyvin paljon samaa mieltä.

No, edustaja Lohi tuossa otti esille, että hallituksella pitää olla muutakin kuin vain verotus työkalupakissaan, ja kyllähän siellä paljon on. Täällä on juurikin nyt tässä hallitusohjelmassa niitä isoja rakenteellisia muutoksia, mitä olisi pitänyt tehdä jo vuosikausia sitten ja mitä muut Pohjoismaat ovat tehneet jo ajat sitten. Ja siinäkin on yksi syy, minkä takia meidän velkaantumissuhde on aivan erilainen kuin muissa Pohjoismaissa ja minkä takia meidän talous on ihan erilainen kuin muissa Pohjoismaissa. Siellä on se julkinen sektori, sen muutokset, siellä on se verotus, siellä on työmarkkinauudistukset, ne kannustinloukut, jotka eivät päästä ihmistä irti ja työhön, elikkä työllistyminen on myöskin siellä. Näitä riittää kyllä. Mutta myös se on totta, että meitä vaanii varsin monet uhat, ja yksi niistä on tietenkin maailmantalous eikä yhtään sen pienempänä. Ja kyllä tässä monen asian pitää onnistua, jotta me pystymme velkaantumisen taistamaan ja maan talouden nostamaan noususuhdanteeseen.

Kun tuossa vielä edustaja Lohi totesi, että ei mitään ole ollut Itä-Suomeen, niin kyllähän siellä esimerkiksi on vt 5, Kuopio—Leppävirta-väli, joka itse asiassa muuten on koko hallitusohjelman suurin yksittäinen tiehanke nimenomaan Itä-Suomeen, joten kyllä siellä nyt jotain on.

Velkaakin meidän on otettava, siitä ei päästä mihinkään. Meillä on valtavan isoja asioita ja uudistuksia, mitä pitää tehdä. Yhtenä siellä on tietenkin sote, niin kuin te tiedätte varsin hyvin. Mutta näitten kaikkien toimenpiteitten tavoitteena on juurikin se, että se velkaantuminen saadaan taistamaan ja talous kohentumaan, ja varsinkin se, että me saadaan se perusjäämä positiivisen puolelle, että meidän velanmaksukyky paranee ja että meidän bkt nousee. Eihän me ilman näitä seurauksia tulla tästä selviämään, se on selvä asia, näillä tilanteilla, missä me eletään, minkälainen kestävyysvaje meillä on, ynnä muuta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

16.10 Rami Lehtinen ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On helppo yhtyä tähän Itä-Suomen tilanteeseen. Itä-Suomen tilanne ei ole pelkästään vaikea, vaan se on kaikkein vaikein täällä Suomessa, vaikka en itse sillä alueella asukaan enkä sitä tarkemmin tunne, mutta sillä perusteella, mitä asiasta olen kuullut.

Erityisen tärkeää on, juuri niin kuin täällä ollaan puhuttu, että mahdollisimman monessa torpassa Itä-Suomessa valo palaa jatkossakin. Mutta se, miten se tehdään, että ne ihmiset siellä pysyvät eivätkä lähde pois, kun kaikki palvelut ja työpaikat karkaavat, onkin sitten vaikeampi rasti. Ennen kaikkea tässä hankaluus on se, että kaikki toimenpiteet, mitä tehdään, vaativat rahaa, ja tällä hetkellä se raha on velkarahaa ja se ei ole kestävä tie Suomelle.

Yhden erityisen asian Itä-Suomen osalta haluaisin nostaa esiin, ja se on Rajavartiolaitoksen resurssit. Eli tässä tilanteessa, mitä viime aikoina ollaan saatu nähdä itärajan tilanteesta, missään nimessä edellytyksiä ei tule ainakaan vähentää eikä myöskään panostuksia Rajavartiolaitoksen tilanteeseen.

Sitten muutama sana liittyen näiden HV-alueiden rahoitukseen ja sen riittävyyteen ja palveluiden karkaamiseen. Itsekin olen erittäin huolissani siitä, että kun rahoitus ei riitä nykyisellä laskentakaavalla, niin se tarkoittaa, että palveluita karsitaan ja keskitetään, ja se on äärimmäisen huono malli. Väistämättä on pyrittävä siihen, että kustannuksia voidaan vähentää. Pitää muistaa, että ensi vuodelle tulee peruskehykseen verrattuna se neljä miljardia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

lisää hyvinvointialueen rahoitusta. Jos sinne edelleenkin lisää rahaa laitettaisiin, se kaivo on loputon suo, mikään raha ei tunnu sinne riittävän. Sen suhteen on pakko ryhtyä tekemään toimia, mutta ensin ainakin itse toivoisin, että niitä toimia löytyy myöskin hallinnoista ja toiminnoista eikä pelkästään palveluiden keskittämisestä.

Se täytyy sanoa vielä HV-alueisiin liittyen, että keskustan ehdotus siitä, että ne rahat menisivät matkustamisesta HV-alueiden budjettiin, on minusta kyllä ihan kannatettava vaihtoehto. Kokonaisuutta pitää ajatella siinä, että jos jostakin päästä säästetään ja toisesta tulee lisää kuluja, niin valtio siinä häviää ja tämä kokonaispotti olisi hyvä laittaa HV-alueille.

Sitten tästä rakentamisalasta. Rakentamisala on isossa ahdingossa ja vaatii tukia. Onneksi vielä tällä hetkellä tilanne ei ole sellainen, että se näkyisi isona työttömyytenä ja työttömyyden kasvuna, ehkäpä johtuen siitä, että ulkomaalaiset rakentajat ovat poistuneet maasta tässä ensiaallossa, mutta kun se pääsee pidemmälle, se varmasti kohdistuu myöskin kansalliseen työttömyyteen. Yksi tärkeä asia on, että jos voi ylläpitää jossakin määrin energia-avustuksia, saataisiin pidettyä myöskin tämä korjausrakentaminen jatkossakin käynnissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

16.13 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tulen itse sieltä Itä-Suomesta Pohjois-Karjalasta ja itse asiassa keskeltä Savo-Karjalan vaalipiiriä Outokummusta. Tauskaa minulla on niin, että olen toiminut Pohjois-Karjalan maakuntahallituksen puheenjohtajana nyt kolmatta kautta eli reilut kymmenen vuotta ja tehnyt ennen kansanedustajan uraa sitä edunvalvontaa sieltä maakunnasta käsin, ja lisäksi olen toiminut 30 vuotta yrittäjänä Pohjois-Karjalassa.

Me esitimme puolueena, keskustana, tätä Itä- ja Pohjois-Suomen pakettia tähän lisätaloussarvioon, ja tämä lähtee liikkeelle siitä, että meillä on oikeasti aito huoli, mikä kumpuaa sieltä meidän alueelta tästä Itä-Suomen elinvoimasta, tulevaisuudesta ja turvallisuudesta. Ja niin kuin nyt monen median kautta on kuultu eri suista sitä huolta siltä alueelta, niin se kyllä kumpuaa ihan aidoista asioista. Lähtökohtahan oli se, että hallitus esitti alun perin sinne Länsi-Suomeen tukipakettia, ja se oli kyllä aito järkytys meidän alueen toimijoille. Elikkä meillä oli vilpittön toivo ja usko siihen, että tässä geopolitisessa tilanteessa, turvallisuustilanteen muuttuessa, ja kun ennen kaikkea puhuttiin, että Itä-Suomen turvallisuus ja ennen kaikkea elinvoima ovat koko Suomen turvallisuuskysymyksiä, ja se rahan puuttuminen oli se, mikä varmasti sai liikkeelle myös järkytyksen siellä meidän alueella.

Itse tiedän yrittäjänä, että elinvoima lähtee yrityksistä. Yritykset ovat niitä, mitkä luovat työpaikkoja ja tuovat veroeuroja alueelle, ja yritykset eivät kaipaa almuja, mutta reiluiden nimissä kaivataan tasa-arvoisia lähtökohtia kaikkialle Suomeen. Eli valtion kuitenkin on hoidettava omat tehtävät kaikkialla Suomessa, ja siihen perustuu se, että on toimiva infra, on toimiva tieverkko — eli tarvitaan niitä tiehankkeita, että siellä pystyvät rekat ajamaan ja ihmiset pääsevät sorateitä töihin. Tarvitaan lentoliikennettä, tarvitaan raideliikennettä, ja nämä ovat kaikki valtion tehtäviä rahoittaa. Ja on hienoa, että sen Vitostien saitte tähän hallitusohjelmaan, mutta Vitostie ei taas auta Pohjois-Karjalaa ja Kainuuta, eli meillä ei ole yhden ainutta tiehanketta itsellä siellä.

Maakuntaliiton tehtävä on ollut kasata tällaisen edunvalvonnan kärkiä, joten meillä on kyllä valmis opus olemassa siitä, mitä kaikkea voitaisiin tehdä ja toteuttaa. Eli jos täältä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

saataisiin semmoista Itä-Suomi-pakettia, mikä olisi semmoinen moottori, liikkeelle laittava voima, vipuvarsi, niin meillä kyllä ideoita maakunnassa piisaa.

Sen lisäksi olemme kasaamassa nytten erilaisia energiahankkeita. Koska Fingridin kantaverkkohan ei kymmenen vuoteen ole ulottumassa sinne meidän maakuntaan, me olemme kasaamassa nyt tämmöistä edunvalvontapaperia myös Fingridin verkon ympärille, eli kasaamme toimijoilta tietoa, mitä kaikkia hankkeita sinne tulisi, mikäli tämä Fingridin kantaverkko ulottuisi myös Pohjois-Karjalaan. Eli meillä ei toden totta seisota kyllä tumpu suorina vaan me aidosti tehdään asioita ja oletamme, että myös valtio hoitaa oman asiansa. Keskustan esityksen mukaisesti oltaisiin tekemässä myös Itä-Suomelle samanlaisia pakettia kuin Länsi-Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.16 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Rakennusala tarvitsee pikaisia tukitoimia, jotta voimme estää kriisin laajenemisen ja turvata asuntojen kohtuuhintaisen tuotannon. On tärkeää, että hallitus reagoi tähän suhdannekuoppaan määräaikaikaisilla ja suhdannehuonteisilla tukitoimilla, jotka kohdistuvat sekä uudisrakentamiseen että korjausrakentamiseen. Mikäli rakennusalan huono suhdanne jatkuu pitkään, on vaarana, että ammattitaitoista työvoimaa poistuu alalta. Tätä työvoimaa on vaikea saada takaisin, kun suhdanne jälleen paranee. Tulevia ongelmia pahentaa myös Orpon hallituksen valitsema linja, joka uhkaa samaan aikaan heikentää tilannetta kansainvälisten osaajien saamiseksi Suomeen.

Myös hyvinvointialueille on taattava työrauha pitkäjänteiseen toiminnan kehittämiseen. Hallituksen lähestymistapa hyvinvointialueiden säästötavoitteisiin ei ole kestävä, eikä se mahdollista toiminnan tehokasta kehittämistä. Hyvinvointialueet tarvitsevat riittävän rahoituksen ja työrauhan, jotta ne voivat rakentaa palveluitaan pitkäjänteisesti ja omista lähtökohdistaan käsin. Valiokunnan mietinnön vastalauseessa esitetyt lausumaehdotukset ovatkin siksi tarpeellisia ja perusteltuja. Ehdotetut tukitoimet ja työrauhan takaaminen hyvinvointialueille ovat välttämättömiä toimia, jotta voimme turvata hyvinvointiyhteiskuntamme peruspilarit ja kestäväen talouskasvun.

Arvoisa puhemies! Toivon, että mietinnössä olevat lausumat huomioidaan. Näin voimme taata rakennusosalalle tarvittavan tuen ja hyvinvointialueille työrauhan, joka mahdollistaa pitkäjänteisen palveluiden saatavuuden kehittämisen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, Aki.

16.18 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun edustaja Lehtinen puhui äsken hyvinvointialueiden rahoituksesta. Itse en ajattele, että täällä pitäisi aina olla eri mieltä ja aina oikoa kollegoita tai sillä tavalla, vaan yritän kuunnella eri puheenvuoroja — niin hallituspuolueiden kuin muidenkin — siltä kannalta, mikä siinä on se ydin. Ja minusta edustaja Lehtisen puheenvuorossa se ydin oli huoli hyvinvointialueiden rahoituksesta.

Mutta haluaisin sen pitää mielessä tässä, että kun me puhumme, ja olen aika usein täällä kuullut monen puhuvan siitä, että hyvinvointialueet ovat saamassa neljä miljardia euroa lisää rahaa, niin todellisuudessa se on yksi miljardi. Se on ihan esimerkiksi tässä jo tänään kerran aikaisemmin siteeraamassani valtiovarainvaliokunnan mietinnössä JTS:stä, julkisen talouden suunnitelmasta. Luen nyt tässä sen kohdan, joka käsittelee sitä, se on kap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

pale 41. Tämä samahan on kyllä talousarviossa selitetty, ja itse asiassa valtiovarainministeri Purra on tuonut tämän selkeästi ilmi, että se on yksi miljardi lisää. Täällä lukee näin: ”Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän yleiskatteinen valtion rahoitus on vuonna 2024 yhteensä noin 24,7 miljardia euroa, mikä on noin 4 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Muutosta selittää suurelta osin se, että noin 1,9 miljardia euroa vuoden 2023 rahoituksesta maksettiin jo joulukuussa 2022. Hyvinvointialueiden vuoden 24 tuloksi kirjattava rahoitus kasvaa yhteensä noin miljardilla eurolla verrattuna vuoden 2023 vastaavaan tasoon.”

Eli kun siellä vuoden 24 talousarviossa on käytännössä melkein miljardi rahaa, joka kirjataan vuoden 23 kirjanpitoon, niin se muutos todellisuudessa vuodesta 23 vuoteen 24 on miljardi. Sehän on suuri summa rahaa. Prosentuaalisesti se on kuitenkin vähän alle neljä prosenttia siitä 22 miljardista. Ja kun tänä vuonna hyvinvointialueet ovat tekemässä miljardin alijäämää ja kun ensi vuonna se rahoitus, joka niille on tulossa, siis joka on reaalisesti miljardin enemmän, riittää käytännössä juuri ja juuri kustannustason nousuun, niin ensi vuonnakin on oletettavaa, että ehkä ei koko miljardia mutta ehkä vajaa miljardi tehdään alijäämää. Sille saadaan kyllä vuonna 26 sitten jälkikäteistarkistuksella rahoitus, mutta todellisuudessa siis on yhden miljardin kasvu. Mutta ymmärsin kyllä, että olitte huolissanne tästä rahoituksesta, ja se jakaa meidät. Tässä olemme ihan samaa mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, Jani.

16.21 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnan pikkutunneilla tai ainakin iltatunneilla monesti tulee näitä totuuksia pöytään, ja niin tuli tuossa äskeisessä edustaja Lindéninkin puheenvuorossa. Eli kun kuitenkin siellä sotessa rahoitus on 24 miljardia ja siitä keskustellaan, tuleeko siihen lisää neljä miljardia vai yksi miljardi vai jotain siltä väliltä, niin kuitenkin opposition johtava narratiivi on ollut se, että sotesta leikataan. Ja nyt kun me täällä keskustelemme, tuleeko lisää neljä vai yksi miljardia, niin eihän siitä silloin leikata vaan sinne tulee joka tapauksessa lisää.

No, joka tapauksessa varsinaisesti otin puheenvuoroni kuitenkin hieman ihmetelläkseni tätä keskustapuolueen valitsemaa uskonnappaletta tästä, että Itä-Suomea ei huomioitaisi hallituksen tekemisissä tai ohjelmissa ollenkaan. Nythän tosiasia on se, että Itä-Suomen liikennehankkeet yhteenlaskettuina ovat aivan samassa suuruusluokassa kuin tämä Turun junahanke, eli 400 miljoonan suuruusluokasta puhutaan Itä-Suomen rata- ja tiehankkeissa yhteensä. Nyt sitten jos keskusta esittää sellaista ajatusta, että se koko Länsi-Suomen hanke leikataan pois, jos oikein ymmärsin, ja kaikki rahat siirretään Itä-Suomeen, niin minun laskuoppini mukaan Itä-Suomeen tulisi 800 miljoonaa ja Länsi-Suomeen nolla miljoonaa. Ymmärsinkö tämän asian nyt sitten oikein? Miten voi olla niin, että puolue, jonka puheenjohtaja sijaitsee Varsinais-Suomen vaalipiirissä, esittää kaikkien rahojen viemistä pois Varsinais-Suomen vaalipiiriin kohdistuvasta hankkeesta? Vastustaako keskustapuolue nyt kategorisesti läntisen Suomen ratayhteyksien kehittämistä, Lohjan ja Salon välisten ratayhteyksien kehittämistä? Onko tämä keskustapuolueen linja? Ja jos sen siunaa keskustapuolue puheenjohtaja Saarikon toimesta, niin mitä tästä asiasta ajattelevat esimerkiksi saliin ilmestyneet kaksi näkyvää turkulaista kansanedustajaa, Andersson ja Lindén? [Li Andersson: Minä kannatan lämpimästi!] Teemmekö näin, että viemme kaikki rahat pois Turun junahankkeelta, onko tämä koko opposition linja? [Aki Lindén: Ei missään nimessä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

16.23 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindén on siinä mielessä oikeassa, että jos laskee sen todellisen kasvun siihen rahoitukseen, niin se on noin yksi miljardi. Mutta toki jos laskee pelkkien lukujen valossa, niin se on noin neljä miljardia. Mutta riippuen, mistä se koostuu, tätä asiaa voi tarkastella, ja toivoisinkin aina, että tätä tarkasteltaisiin tietyllä tapaa siitä asiakulmasta, että se kehittäisi jotakin, eikä vain niin, että se palvelee omaa etua parhaiten.

Väistämättä tässä hyvinvointialueiden rahoituskehityksessä tulee mieleen keskustelu siitä, että kun uudistus tehtiin, niin miten hyvin vaikuttavuusarviot tehtiin. Samaan aikaan hyvinvointialueilta puuttuu rahaa miljarditasolla ja vastaavasti sitten taas kunnat tekevät miljardien voittoja suunnilleen tässä samassa ajassa. Eli siitäkin, onko se perusjako mennyt aikanaan oikein, olisi hyvä jossain vaiheessa keskustella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lohi.

16.24 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Pitää tähän alkuun edustaja Mäkelälle korjata, että keskustapuolueen nimi vaihdettiin vuonna 1988 Suomen Keskustaksi, mutta en pahastu tästä ollenkaan, koska keskustahan on kuitenkin keskustapuolue — olemme yleensä aika lailla keskellä monissa asioissa.

Mutta mitä tulee teidän kysymykseenne, niin Suomen Keskusta ja sen eduskuntaryhmä eivät lähe siitä, että meidän pitäisi nyt alkaa katsomaan, minkä verran tulee rahaa minnekin, jakamaan niin, että tulisi tasaisesti Itä-Suomeen, Etelä-Suomeen, Länsi-Suomeen, vaan kaikkien hankkeiden, joita valtio tässä velkaantumiskehityksessä rahoittaa, pitää olla järkeviä hankkeita. Ja kun ministeriöt ovat selvittäneet tätä Turun tunnin juna -hanketta, johon itse asiassa on nyt vain alkupääomitus, 460 miljoonaa, niin sehän söisi miljardeja veronmaksajien rahaa, eikä se olisi kannattava hanke ympäristöllisesti eikä taloudellisesti. Se on siis todettu kannattamattomaksi. Eihän semmoiseen kannata laittaa nyttien rahaa. Eikä se ole edes tunnin juna vaan puolentoista tunnin juna, ja kuten sanoin tuolla pöntössä aikaisemmin, Turku on sen verran hyvä kaupunki, ettei sieltä tarvitse 15 minuuttia nopeammin päästä pois. Jos ajatellaan rautatieyhteyksiä, niin paljon tärkeämpi kuin 15 minuutin aikasäästö on se, että meillä toimisivat nopeat nettiyhteydet junassa, jotta voisi työskennellä siellä katkeamatta, sujuvasti, ja se on paljon edullisemmin laitettavissa kuntoon.

Kysymys on nyt siitä, että kun meillä on kannattamaton hanke, johon ollaan panemassa rahaa ja joka sitoo tulevaisuuteen vielä miljardeja veronmaksajien rahaa, niin ei kannata siihen laittaa vaan kannattaa mieluummin nyt pääomittaa muita, kannattavia hankkeita ja laittaa nopeisiin kasvun panostuksiin eri puolille Suomea. Ja yksi niistä on tietenkin Itä-Suomi, joka on kärsinyt nytten paljon Venäjän hyökkäyssodan takia. Eli tämä on meidän linjamme, eikä Suomen Keskustan linjaan vaikuta se, että puheenjohtajamme Annika Saarikko tulee Turusta. Hänhän on itse sanonut, että ei tällaista hanketta, joka on kannattamaton, tietenkään kannata viedä eteenpäin, ja kun on tehty selvityksiä, niin varsinaissuomalaisistakaan ihmisistä edes puolet ei kannata tätä hanketta. On vaan saatu jotenkin ajattelemaan, että kun tehdään tällainen ratahanke ja pannaan rahaa, niin kyllä sen varrelle ihmisiä muuttaa. Maassa, jossa väki vähenee, hehän ovat jostakin pois. Jää tyhjiä taloja muualle, ja sitten rakennetaan uusia. Sehän on kansantaloudellisesti aivan hukkaan mennyttä rahaa. Jokainen, joka tätä ulkopuolelta katsoo, näkee, ettei tässä ole mitään järkeä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

mutta hallitus — samaan aikaan kun velkalaiva on uppoamassa ja siitä on tulossa sukellus-
vene — on laittamassa rahaa kannattamattomiin hankkeisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Lindén.

16.27 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkelä kysyi tässä, mitä mieltä minä, ja mainitsi tässä toisenkin kansanedustajan, olemme tunnin junasta. No, vastaan omasta puolestani, että minusta tämä aikanaan hyvin fiksuna pidetty slogan ”tunnin juna” on sillä tavalla kääntynyt vähän itseään vastaan, että ei se käytännössä oikeasti ole tunnin juna, vaan kysymyshän on oikeasti siitä, minkä edustaja Junnila joku aika sitten selvitti: Linnuntietä matka Turusta Helsinkiin on 160 kilometriä. Turusta Tampereelle se on 170 kilometriä. Kävin Tampereella eräänä iltana pitämässä luennon, ja junamatka kesti puoli-toista tuntia. Junavuoroja oli puolen tunnin välein, ja kaikki sujui aivan erinomaisesti. Tällä hetkellä itse ajan Turun ja Helsingin välin sen takia, että meillä on tämä yksiraiteinen rata, joka kiertää yli 200 kilometrin matkan ja joka on rakennettu 120 vuotta sitten. Kun junat kohtaavat, jos eivät aikataulut ole aivan kohdallaan, niin juna seisoo siellä keskellä metsää. Siinä on semmoinen kohta, jossa mennään kahtakymppiä, kun se on niin kallellaan ratapohjan pettämisen takia. Kysymyshän on ennen kaikkea siitä, että me saisimme kaksi raidetta vierekkäin, jolloin junat voisivat kohdata. Ja toinen asia on Salon ja Lohjan yhdistäminen suuremmalla ratayhteydellä ja edelleen tietenkin Lohjalta Espooseen, jolloin Lohjakin tulee pääkaupunkiseudun raideyhteyksien piiriin.

Tämä on se hankkeen nimi, eli se on itse asiassa kaksiraiteistaminen ja lyhyempi rata. Onko sitten lopulta se matka-aika tunti, tunti viisitoista tai jotain muuta, niin siitä en ryhdy tässä nyt kiistelemään.

Mutta minä pyysin oikeasti tämän kolmen minuutin puheenvuoron, josta on puolet mennyt, sitä varten, että minulla on itselläni hyvin voimakas sympatia — tietysti joku ajattelee, etteihän sympatia mihinkään riitä — Itä-Suomen rakenteellisia ongelmia kohtaan. Olen aikanaan käynyt koulua ja asunut Kuopiossa, ja se on minulle rakas paikkakunta. Toki minulla on hyvin selkeästi, varmaan täällä monen mielestä, länsisuomalainen identiteetti, mutta minä haluan kyllä kehittää koko Suomea, niin pohjoista, etelää, itää kuin länttä.

Olen nähnyt, mitä 90-luvun lama teki lännessä. Porin kaupungin työttömyys nousi 30 prosenttiin, Meri-Porissa 50 prosenttiin, Raumalla vientiteollisuuskaukuna myös 30 prosenttiin. Suhdanteet ovat heilutelleet hyvin voimakkaasti tällaisia kaupunkeja.

Itä-Suomessa on pitkälti kysymys aika vakavista rakenteellisista ongelmista. Kirjoitin tuohon juuri äsken itselleni meidän budjettikirjan sivulta 343 suuruusjärjestyksessä hyvinvointialueiden saaman rahoituksen. Meillä on 22 hyvinvointialuetta, ja kuusi eniten rahaa per asukas saavia ovat Etelä-Savo, Kainuu, Lappi, Kymenlaakso, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala. Minusta se on ihan oikein. Eli en kritisoi, koska se on tarveperusteista rahaa, eli julkista rahaa. Sama koskee Kela-rahaa, jota tulee aika merkittävästi Itä- ja Pohjois-Suomeen johtuen väestörakenteesta ja sairastavuudesta. Mutta meidän täytyisi saada siellä nyt aikaan talouden dynamiikkaa, niin että se pääsisi mukaan tähän läntisen Suomen kehitykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Lohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2023 vp

16.30 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan edustaja Lindénin puheenvuoroa täydentää, että kun me katsotaan entisiä Tekes-rahoja, joita nyt Business Finlandin kautta jaetaan, niin ne painottuvat kyllä per capita ja absoluuttisesti yliopistokaupunkeihin Etelä-Suomeen ja Tampereelle. Pohjois-Pohjanmaan Oulu on siitä teknologiakaupunkina ehkä poikkeus. Muualle Itä- ja Pohjois-Suomeen niitä rahoja taas ei tule, ja se on aika iso potti.

Toinen juttu: Jos katsotaan, minkä verran Kela maksaa perustoimeentulotukea, niin se painottuu aivan valtavasti per capita, per asukas, ja absoluuttisina summina Etelä-Suomen kaupunkeihin. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella yli 11 prosenttia kaikista asukkaista on Kelan perustoimeentulotuen piirissä, helsinkiläisistä 10 prosenttia. Kun katsotaan todellisia summia, ne valuvat tänne Etelä-Suomen kaupunkeihin, ja esimerkiksi köyhänä ja kurjana pidetyssä Kainuussa ollaan 5 prosentin tasolla asukkaista, samaten Lappi on siellä 6 prosentin tasolla. Tämä on muuten aika yllättävä tieto, kun katsoo noita tilastoja. Eli jos me vertaillaan tätä julkisen rahan jakautumista, niin meidän pitää katsoa vähän laajemmin ja ottaa nämä huomioon.

Mutta niin tai näin, on tärkeää, että huoli täällä salissakin on jaettu, yhteinen huoli Itä-Suomen menestyksestä, ja se on meidän kaikkien etu, että me saataisiin sinne aikaiseksi kasvua ja niitä kasvun eväitä. Pohjois-Suomen osalta tilanne on vähän toinen, esimerkiksi Lapissa: siellä on olemassa kasvuaihiot, matkailussa aivan ennätysmäinen kasvu menossa, kaivannaisteollisuudessa sama. Kysymys on vain siitä, miten me saadaan ne parhaalla tavalla hyödynnettyä koko Suomen eduksi, mutta siellä on kova buumi, ja se ei tarvitse muuta kuin buustaamista vaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén vielä.

16.32 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Arvostan erittäin paljon nykyistä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaa ja aikaisempaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajaa. Minulla on ollut mahdollisuus olla molemmissa valiokunnissa puheenjohtaja Lohen aikana, ja en ole tästä asiasta, minkä hän äsken sanoi, ollenkaan eri mieltä. Toimeentulotukimenot todellakin painottuvat näin. Sitten jos katsomme Kelasta esimerkiksi lääkekorvausmenoja ja matkakuluja, niin ymmärrettävistä syistä niitä sitten taas enemmän on siellä, missä matkat ovat pitkät ja asuu ikääntynyttä väestöä, jolla on paljon sairauksia.

Mutta meidän täytyisi tietysti päästä oikeastaan tästä ajattelusta irti, että nämä ovat tulonsiirtorahoja. Meidän täytyisi, niin kuin itsekin sanon, nyt saada sitä talouden dynamiikkaa ja yrittäjyyttä ja muuta sinne Itä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen. Pohjois-Suomessa, kuten edustaja Lohi äsken kertoi, on erittäin dynaamisia kuntia, esimerkiksi Kittilä, joka on väestönkasvukunta, ja elinkeinoelämä menee vahvasti eteenpäin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.